

ELNÖK

Ügyiratszám: HF/1930-15/2011.

Tárgy: piacmeghatározás, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírása (6. piac)

HATÁROZAT

A „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül*” elnevezésű nagykereskedelmi piac azonosítására, az érintett piacokon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók jogszabályban meghatározott kötelezettségei előírására hivatalból indított eljárásban

m e g á l l a p í t o t t a m ,

hogy a fenti piacon a következő érintett piac azonosítható:

- Analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén.

Továbbá

m e g á l l a p í t o t t a m ,

hogy a „2 Mbit/s-nál nagyobb sáv szélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac érintettsége megszűnt.

Az „Analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piacon a fennálló verseny hatékonyságát elemeztem és a Magyar Telekom Távközlési Nyrt.-t (1013 Budapest, Krisztina krt. 55.; cg.: 01-10-041928, a továbbiakban: **Magyar Telekom**, illetve **MT**) jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítottam.

A 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén elnevezésű piacon a Magyar Telekom jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását megszüntettem.

I.

Az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Magyar Telekom (a továbbiakban: „**Kötelezett**” vagy „**Kötelezett Szolgáltató**”) tekintetében a jelen határozatban (a továbbiakban „**jelen határozat**” vagy „**Határozat**”) az alábbi kötelezettségeket határoztam meg:

A/1) A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: „NHH Tanácsa” vagy „Tanács”) az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatában kirótt, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 102.-103. § szerinti „átláthatóság” kötelezettséget az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében az alábbiak szerint

m ó d o s í t o m :

A Kötelezett Szolgáltató köteles az analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására vonatkozó feltételeit, valamint díjait jelen határozat közzétételétől számított 15 napon belül, illetve ezt követően változás esetén a változást megelőzően 30 nappal internetes honlapján nyilvánosságra hozni. A közzététel keretében a Kötelezett legalább az alábbiakat köteles nyilvánosságra hozni:

- a) az összekapcsolás általános feltételeit, beleértve az előrendelést,
- b) az ajánlattételi és szerződéskötési eljárás részletes szabályait, ennek körében különösen
 - a szerződéskötés elektronikus formán kívüli kezdeményezésére rendszeresített helyiségeket, azok nyitvatartási idejét,
 - a szerződéskötés elektronikus formában történő kezdeményezésének, vagy módosításának lehetőségét és körülményeit azzal, hogy a Kötelezett Szolgáltató nem zárhatja ki az elektronikus formán kívüli kezdeményezést,
- c) a jelen szerződési feltételek módosítása esetén szükséges szerződésmódosítással kapcsolatos eljárást,
- d) az összekapcsolás földrajzilag meghatározott pontjait telephelyenkénti bontásban, és – ha ez a Kötelezett Szolgáltató szándéka szerint nem egységes – a helymegosztás legrövidebb időtartamát, mely legalább egy év,

- e) az összekapcsolás lehetséges műszaki megoldásait,
- f) az összekapcsoláshoz alkalmazható átviteli utakat,
- g) a megajánlott összekapcsolási, illetve ehhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat,
- h) az interfészek megjelölését,
- i) a szolgáltatásminőséggel kapcsolatos vállalásokat (beleértve az üzemeltetés, karbantartás feltételeit is) és a rendelkezésre álló kapacitásokat,
- j) a közös eszközhasználat feltételeit, így különösen a helymegosztás keretében a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő eszközeinek elhelyezési lehetőségeit és a biztosítható műszaki körülményeket a Kötelezett Szolgáltató telephelyén vagy az elhelyezés alternatív lehetőségeit,
- k) a fenti szolgáltatások árait és alkalmazási feltételeiket, beleértve az alkalmazott kedvezmények részletes ismertetését,
- l) a felek közötti együttműködés szabályait, így különösen a meghatározott határidők bármelyikének Kötelezett vagy Jogosult Szolgáltató általi elmulasztása esetén alkalmazandó kötbérek, az együttműködési kötelezettség körében,
- m) a létesítésre vonatkozó általános szabályok, beleértve a létesítés vállalt konkrét (napokban meghatározott) határidejét.

A Kötelezett Szolgáltató köteles az analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására vonatkozó feltételeit, valamint díjait úgy nyilvánosságra hozni, hogy ezen információk a Kötelezett nyitó honlapjáról legfeljebb két egyértelmű menüpont lépésben elérhetők legyenek. A Kötelezett Szolgáltató továbbá köteles az így meghatározott internetes azonosító címét (URL) a jelen határozat hatálybalépését követő 30 napon belül a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnak (a továbbiakban: **Hatóság**) bejelenteni, az „atlathatosag@nmhh.hu” elektronikus levélcímre történő megküldéssel, az NMHH honlapján (www.nmhh.hu) való közzététel érdekében. A Kötelezett Szolgáltató köteles az URL cím változása esetén az aktuális URL címet a fenti e-mail címre megküldeni.

A jelen pontban kiszabott átláthatóság kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót a határozat közzétételét követő naptól terheli, ezzel egyidejűleg a DH-4018-3/2008. számú határozattal előírt „átláthatóság” kötelezettség hatályát veszti.

A/2) Az NHH Tanácsa által a Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatban a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében kirótt, Eht. 102.-103. §-a szerinti „átláthatóság” kötelezettség alkalmazását a határozat közzétételének napjával

m e g s z ü n t e t e m .

B/1) Az NHH Tanácsa az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatában kirótt, az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettséget az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében az alábbiak szerint

m ó d o s í t o m :

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettsége teljesítése során a Kötelezettnek az analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatása tekintetében elsősorban azt kell biztosítania, hogy

- a) a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók vonatkozásában lényegét tekintve azonos körülmények között lényegét tekintve azonos feltételeket alkalmaz, és
- b) legalább ugyanolyan feltételekkel, legalább ugyanolyan minőségű szolgáltatásokat és információt nyújt mások számára, mint amelyeket saját szolgáltatásaira, illetve bármely általa irányított más szolgáltató szolgáltatásaira alkalmaz.

Az egyenlő elbánás követelményének megfelelően a Kötelezett Szolgáltató által a Jogosult Szolgáltatóknak a jelen határozat rendelkező rész D/1. fejezetében meghatározott nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának feltételei nem lehetnek rosszabbak (így pl. az alkalmazott kedvezmény alacsonyabb, rövidebb ideig fennálló), mint az ezen nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő – a Kötelezett Szolgáltató saját maga, illetve bármely általa irányított más szolgáltató által nyújtott – kiskereskedelmi szolgáltatás feltételei.

Az egyenlő elbánás kötelezettség megsértésének minősül különösen

- ha a Kötelezett Szolgáltató szervezetén belül, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezete és a Kötelezett Szolgáltató között a munkavállalók áramlása, illetve ezen szervezeti egységeket esetlegesen átfedő munkakörök kialakítása oly módon történik, ami lehetővé teszi az egyenlő elbánás elvét sértő információáramlást a Kötelezett Szolgáltatónak az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi (kiskereskedelmi) üzletága között;
- ha a Kötelezett Szolgáltató, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezeti egységei, vezetői és alkalmazottai esetében olyan módon kialakított teljesítményösztönzési rendszer érvényesül, ami lehetővé teszi az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi üzletág teljesítményelvárásainak az összekapcsolását, és ezáltal a nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtó üzletág alkalmazottait, illetve az üzletág döntéseit befolyásoló személyeket arra ösztönözheti, hogy a nagykereskedelmi eladások, mint fő teljesítményösztönző helyett elsősorban a Kötelezett kiskereskedelmi üzletágának eredményét tartsák szem előtt;

- ha a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatásának létesítési határideje rövidebb, mint az adott kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához a Jogosult Szolgáltatók számára szükséges, a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott és szabályozott nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának létesítési határideje.

A Kötelezett Szolgáltató a hálózati szolgáltatás (jelen esetben a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás) tekintetében nem alkalmazhat olyan feltételeket, melyek – formálisan ugyan a szolgáltatást igénybe venni szándékozó különböző elektronikus hírközlési szolgáltatók (ide értve a saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltatót) tekintetében azonosak, azonban – műszaki, gazdasági, vagy hírközlésjogi szempontból kizárják az egyes jogosultak általi igénybevételt.

Így a Kötelezett Szolgáltató különösen nem írhat elő:

- indokolatlan műszaki feltételeket a hálózati szolgáltatás igénybevételéhez, illetve
- olyan indokolatlan árazási feltételeket – ideértve a mennyiség után számított árkedvezményt – amely a saját üzletága illetve az irányítása alatt álló más vállalkozáson kívül más Jogosult Szolgáltatók tekintetében kizárja az igénybevételt.

Jelen pontban kiszabott egyenlő elbánás kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót jelen határozat közzétételét követő naptól terheli, ezzel egyidejűleg a DH-4018-3/2008. számú határozattal előírt „egyenlő elbánás” kötelezettség hatályát veszti.

B/2) Az NHH Tanácsa által a Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatban a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében kirótt, Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettség alkalmazását a határozat közzétételének napjával

m e g s z ü n t e t e m .

C) Az NHH Tanácsa által a Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatban az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében kirótt, az Eht. 108. §-a szerinti „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség alkalmazását

m e g s z ü n t e t e m .

A C. pontban foglalt, megszüntetésre kerülő kötelezettséget a határozat közzétételét követő naptól számított 6. hónap utolsó napjáig terjedő átmeneti ideig hatályban tartom, azzal, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak a Tanács DH-4018-3/2008. számú határozatában foglalt kötelezettség alapján kiszámított és jóváhagyott, a jelen határozat közzétételének napján érvényes és a DH-12616-5/2008. számú, a bérelt vonali végződtetési szegmens nagykereskedelmi szolgáltatás ára és a digitális bérelt vonali kiskereskedelmi szolgáltatás listaára közötti árrés minimális mértékét meghatározó határozat alapján hatályos árakat kell

alkalmaznia a határozat közlését követő naptól számított 6. hónap utolsó napjáig. A Kötelezett Szolgáltatót a fent meghatározott átmeneti idő alatt nem terheli a DH-4018-3/2008. számú határozat rendelkező részének I. e) pontja szerinti adatok és számítások benyújtásának kötelezettsége.

D/1) Az NHH Tanácsa a Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatában kirótt, az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségeket” az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében az alábbiak szerint

m ó d o s í t o m :

A Kötelezett Szolgáltató köteles az analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására, valamint a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására a honlapján nyilvánosságra hozott szerződési feltételeinek megfelelően, az erre vonatkozó igény esetén, amennyiben erre műszakilag képes.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató álláspontja szerint a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtása objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, akkor erről részletes műszaki indokolással alátámasztva tájékoztatja a Jogosult Szolgáltatót. A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására vonatkozó jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató a referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: **Hszr.**) 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvitás eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

A Kötelezett Szolgáltató a fenti kötelezettség teljesítése során a már megkötött vagy a jövőben kötendő hálózati szerződéseinek tekintetében – amennyiben ezt a nyújtott „bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” nagykereskedelmi szolgáltatás sajátosságai lehetővé teszik – a Hszr. szabályait köteles alkalmazni a III., V., VI. és VII. fejezetben foglalt szabályok kivételével.

A jelen határozattal módosított „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettség jelen határozat közlését követő napon lép hatályba, ezzel egyidejűleg a DH-4018-3/2008. számú határozattal előírt „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettség hatályát veszti.

D/2) Az NHH Tanácsa által a Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatban a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében kirótt, az Eht. 106. §-a szerinti „hozzáféréssel és

összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettség alkalmazását a határozat közlésének napjával

m e g s z ü n t e t e m .

E/1) Az NHH Tanácsa az érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatában kirótt, az Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettségét az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében az alábbiak szerint

m ó d o s í t o m :

A Kötelezett Szolgáltató az Elnök 4. piacra vonatkozó HF/44-10/2011. számú határozata rendelkező részének II. mellékletében meghatározott szabályok szerint köteles új számviteli szétválasztási kimutatást készíteni és az Elnökhöz az Eht. 68. (1) bekezdése szerinti időpontig jóváhagyás céljából – az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének egyidejű igazolása mellett – benyújtani. Ezen kötelezettséget a rá más piacokon kirótt számviteli kötelezettségekre tekintettel, azokkal összehangoltan, egy egységes szerkezetben elkészített beadványban köteles teljesíteni. Ha a Kötelezett Szolgáltató helyhez kötött és mobil elektronikus hírközlési üzleti területekkel is rendelkezik, akkor a két üzleti terület szétválasztására és a mobilpiaci üzleti területre vonatkozóan az Elnök HF/1595-34/2011. számú határozata rendelkező részének I. számú mellékletében foglalt szabályokat köteles alkalmazni.

A Kötelezett Szolgáltató által benyújtott számviteli szétválasztási kimutatást az Elnök az Eht. 68. § szerinti eljárásában hagyja jóvá. A DH-4018-3/2008. számú határozat alapján a Kötelezett Szolgáltatót terhelő számviteli szétválasztás kötelezettsége a jelen határozat közlésének napját követő napon hatályát veszti.

Jelen pontban kiszabott kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót jelen határozat közlését követő naptól terheli.

E/2) Az NHH Tanácsa által a Kötelezett Szolgáltatóra a DH-4018-3/2008. számú határozatban a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense a Magyar Köztársaság területén” elnevezésű piac esetében kirótt, az Eht. 105. §-a szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettség alkalmazását a határozat közlésének napjával

m e g s z ü n t e t e m .

II.

Jogutódlás

Amennyiben jelen határozat jogerőre emelkedését követően a Kötelezett Szolgáltató tekintetében jogutódlás következik be, akkor a kieső ügyfél helyébe a polgári jog szerinti jogutódja(i) lép(nek), és a jogelődre jelen határozatban megállapított kötelezettségek ezen jogutódo(ka)t terhelik.

Egyetemes (általános) jogutódlás esetén a jogelődöt jelen határozat alapján terhelő valamennyi kötelezettség annak a jelen határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva terheli a jogutódlással létrejött szolgáltató(ka)t.

Amennyiben jelen határozatban jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató a tevékenysége végzésének feltételeit a felek akaratelhatározása alapján harmadik személy szolgáltató(k)ra átruházza (ügyleti vagy egyedi jogutódlás), úgy ezen harmadik szolgáltató(k) a korábbi jelentős piaci erejű szolgáltató jogutódljának minősül(nek), és terheli(k) a jogelőd jelentős piaci erejű szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, a jelen határozatban meghatározott tartalommal.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat felülvizsgálata a határozat kézbesítésétől számított 30 napon belül a Fővárosi Törvényszékhez címzett, az Elnökhöz 3 példányban benyújtott keresettel kérhető. Amennyiben a felperes tárgyalás tartását kéri, abban az esetben erről a keresetlevélben nyilatkoznia kell.

A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincsen.

Indokolás

A hatósági eljárást az NHH Tanácsa indította meg az Eht. 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos 14. § (1) bekezdés c) pontja alapján, az Eht. 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos 10. § f) pontjával megállapított hatáskörben.

A hatósági eljárás folyamatában a Tanács vonatkozó hatósági hatásköre a 2010. évi LXXXII. törvény 41. § (2) bekezdése alapján 2010. augusztus 11. napján az Elnökhöz került. A 2010. évi LXXXII. törvény 1. §-a alapján a törvény hatályba lépésével, 2010. augusztus 11. napján létrejött a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, amely a Nemzeti Hírközlési Hatóság jogutódja (a továbbiakban együttesen: **Hatóság**). Ebből következően a folyamatban lévő hatósági eljárásban 2010. augusztus 11. napjától az Elnök járt el vonatkozó hatósági hatáskörében. A hivatkozott jogszabályváltozás alapján a Határozat indokolásában a tényállás történetleírásában a Tanács szerepel 2010. augusztus 11-ig, mivel a vonatkozó eljárási cselekményeket tényszerűen a Tanács gyakorolta, majd az új közigazgatási szerv megalakulását követően végzett eljárási cselekmények vonatkozásában az Indokolásban az Elnök, mint a fenti hatáskört gyakorló szerv került feltüntetésre.

Eleget téve az Eht. 65. § (1)¹ bekezdésében foglaltaknak – az Eht. 10. § (2) bekezdése alapján – az Eht. 10. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt hatáskörben eljárva ismételtelen lefolytattam az Eht. 62-65 § rendelkezései szerinti, a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására, hatályban tartására, valamint módosítására irányuló eljárását. Az Elnök a tárgyi eljárás során az Eht., a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (VI. 24.) IHM rendeletben (a továbbiakban „**IHM rendelet**”), továbbá az Eht. 24. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó, az Európai Unió Bizottsága által kiadott bizottsági ajánlások (így különösen a Bizottság Ajánlása (2007. december 17.) az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján előzetes szabályozás alá vonható érintett elektronikus hírközlési ágazatbeli termék- és szolgáltatáspiacokról (2007/879/EC)², a továbbiakban: **2007/879/EC Ajánlás**) által a piacmeghatározás és a piacelemzés körében meghatározott jogalkalmazói elvek és szempontok, valamint az ott rögzített módszertan, eljárásjogi intézmények, eszközök, fogalmak, meghatározások alapján, valamint a korábbi piacelemzési eljárások során kikristályosodott jogalkalmazói gyakorlat szerint járt el.

A Tanács a piacelemzési eljárás lefolytatása érdekében a DH/8232-1/2010., illetve a DH/8232-2/2010. számú végzéseivel – *a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás*

¹ 2011. augusztus 2-áig az eljárás az Eht. 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos 52-57. §-aiban megállapított szabályok szerint folyt, az egyes elektronikus hírközlési tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CVII. törvény 2011. augusztus 3-án hatályba lépő 71. § (3) bekezdése alapján a törvény rendelkezéseit a folyamatban lévő – így jelen piacelemzési – eljárásban is alkalmazni kell. A Határozat szükség szerint utal a korábban hatályos rendelkezésekre.

² Commission Recommendation of 17 December 2007 No. 2007/879/EC

általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: **Ket.**) 88. § (1) bekezdése szerinti hatósági ellenőrzés keretében – az Eht. 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos 52. § (2) bekezdése, valamint a fenti időpontban hatályon kívül helyezett 151. § (1) és (2) bekezdései alapján 2010. március 30. napján 30 napos határidő kitűzésével adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő Hatóság által nyilvántartott valamennyi, a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül” (a továbbiakban: **„Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense”**) elnevezésű nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szolgáltató (a továbbiakban **„Szolgáltatók”**) számára.

Az adatszolgáltatási kötelezettség keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében a Tanács megállapította, hogy a vonatkozó piacon az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét. Az adatszolgáltatás eredményeként a Tanács összesítette, és rendszerbe foglalta a Szolgáltatóktól beérkezett adatokat. A piacelemzési eljárásban a tényállás tisztázása körében az Elnök az ekként előállított adattáblákat alkalmazta az eljárás eredményeként meghozott döntések és megállapítások kellő megalapozásához.

Az adatszolgáltatás körében megismert adatokon túlmenően a Tanács megvizsgálta a 6. számú piac elemzése szempontjából releváns, nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatokat, valamint a társhatóságok által nyilvánosságra hozott információkat, az IRG és az ERG/BEREC nyilvánosan elérhető honlapjain foglaltakat, valamint a Hatóság saját nyilvántartásainak adatait. Ennek megfelelően a Tanács az adatszolgáltatás beérkezésének időpontját követő esetleges piaci változásokra tekintettel konkrétan megvizsgálta annak lehetőségét is, hogy vannak-e olyan korábban nem ismert piaci folyamatok, amelyek miatt indokolt lenne újabb adatszolgáltatást elrendelni az érintett szolgáltatókkal kapcsolatban. A Tanács úgy értékelte, hogy további adatszolgáltatásra van szükség a 2008. valamint 2009. évekre vonatkozóan a piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás keretében benyújtott adatok aktualizálása érdekében, valamint azon szolgáltatók vonatkozásában, akik a 2008-as, 2009-es adatokat hiányosan szolgáltatották, illetve azon szolgáltatók vonatkozásában, akik az adatszolgáltatás elrendelésekor még nem szolgáltattak a piacon. Ennek megfelelően a Tanács 2010 márciusában és májusában a tényállás megfelelő tisztázása érdekében a Ket. 51. § (3) bekezdése, az Eht. 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos 52. § (2) bekezdése és a fenti időpontban hatályon kívül helyezett 151. § (2) bekezdése szerint kiegészítő adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő.

Azon túl, hogy a piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás eredményeképpen a Hatóság megvizsgálta a piac szerkezetét, illetve megállapította, hogy annak körében mely szolgáltatók minősülnek majd az Eht. 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos 27. § szerint az adott piacon ügyfélnek, a tárgyi ellenőrzési tevékenység azt az adminisztratív célt is szolgálta, hogy a Hatóság a megismert, valamint a rendelkezésére álló adatok összességét – az eredményes piacelemzési eljárás érdekében – összegezni, összefoglalni, valamint rendszerezni tudja. A Hatóság fent részletezett, a piacelemzési eljáráshoz szorosan kapcsolódó döntés-előkészítési célú tevékenységének köszönhetően a Hatóság már a

piacelemzési eljárás megindításakor rendelkezett azokkal az információkkal, amelyek az eredményes piacelemzési eljárás lefolytatásának, valamint az azt lezáró hatósági döntés megalapozottságának garanciáját hordozzák magukban.

A beérkezett adatok feldolgozásának eredményeként a Tanács tisztázta a jelen eljárásban ügyfélnek minősülők körét, és megállapította, hogy a jelen eljárásban azok a szolgáltatók minősülnek ügyfélnek, akik a 6. piacon szolgáltatási jogosultsággal rendelkeznek, ténylegesen szolgáltatást nyújtanak. Az Elnök a piacelemzési eljárás megindításáról 2010. december 8-án kelt, HF-25783-1/2010. számú végzésében értesítette az ügyfeleket.

Az érintett piacok megállapítására, az érintett piacokon fennálló verseny és annak hatékonysága elemzésére, az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségek meghatározására irányuló eljárás egy több, egymásra épülő szakaszból álló, közigazgatási eljárás. Az Eht. 62. § (1) bekezdése alapján az Elnök azonosítja a piacokat; elemzi az azonosított piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, és amennyiben azokon a verseny nem hatékony, azokat érintett piacnak nyilvánítja, majd azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, illetve szolgáltatókat; valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, illetve szolgáltatókra az Eht. XI-XIV. fejezetében foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra korábban, a jelen piacelemzési eljárást megelőzően jogszabályban megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt. Az eljárás során a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint a jogszabályokban és az európai uniós joganyagokban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével jártam el.

A piacelemzési eljárás érdekében – azt megelőzően – lefolytatott piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárása keretében rendszerezett és feldolgozott adatok és információk értékelése alapján, valamint az Eht. 65. § (1) bekezdésében (a 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos törvény szerint 57. § (1) bekezdésében) foglalt, a piacelemzés ismételt lefolytatására irányuló törvényi kötelezettségének eleget téve megindítottam a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piac vonatkozásában a piacelemzési eljárást.

Az eljárás első lépéseként az IHM rendelet 1. számú mellékletében meghatározott, a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül” elnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatából indultam ki, meghatároztam a szolgáltatási piacot, amelyen belül két alpiacot azonosítottam. Megállapítottam, hogy az alpiacok közül az „Analog bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és az alatti) digitális bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piac Magyarország területén érintett piacnak minősül.

Az érintett piacon pedig jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként a Magyar Telekomot azonosítottam.

Az érintett piac meghatározását követő szakaszokban – az indokolásban foglaltak szerint – elvégeztem az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzését, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató kijelölését, valamint e szolgáltatóra az Eht. vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott körben kötelezettségeket határoztam meg.

Az elkülönült érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként a Magyar Telekomot azonosítottam. A piacelemzési eljárás során feltárt versenyprobléma, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató az „Analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és az alatti) bérelt vonalak nagykereskedelmi végződhetési szegmense Magyarország területén” elnevezésű piacon jelentkező jelentős piaci erejének orvoslása érdekében a piacelemzési eljárást lezáró jelen határozatának rendelkező részében a DH-4018-3/2008. ügyszámon hozott határozatával kiszabott „átláthatóság”, „egyenlő elbánás”, „számviteli szétválasztás”, „költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége” és „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettséget a rendelkező részben foglaltak szerint módosítottam, visszavontam, illetve változatlan formában fenntartottam.

A Határozat felépítését és tartalmát az egyedi ügy jellegéből fakadó sajátos gazdasági, jogi és műszaki jellemzők alapvetően meghatározzák. A Határozat indokolásában került meghatározásra, valamint részletesen bemutatásra a piacmeghatározás, a piacelemzés, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításának, valamint értékelésének menete. A Határozatban megmutatkozó hatósági döntés indokolása azon túl, hogy magában foglalja a hatósági eljárás egészének folyamatát, együttesen, összefüggésében tartalmazza a ténybeli, azaz a Hatóság által feltárt releváns közgazdasági, műszaki és jogi tényállási elemeket, a tényállás tisztázásának rendszerét, a tények, bizonyítékok hatósági jogalkalmazáshoz szükséges értékelését, és a tényekből az egyedi ügyre levonható következtetéseket, valamint a jogi indokolást is, amelynek keretében a Hatóság az érdemi döntéshez, jogérvényesítéshez vezető valamennyi eljárási és anyagi jogi normát tételesen és részletezően megjelölt és azok egyedi ügyre vonatkozó alkalmazását, értelmezését, tartalmát és jelentőségét ki is fejtette. Ezen túlmenően a jelen határozat indokolásában részletesen és külön kitértem a jelen határozat meghozatala során alkalmazott összetett mérlegelési szempontrendszerre, a mérlegelést megalapozó tényállási elemekre, a mérlegelési jogkört biztosító jogszabályi keretekre, valamint az egyedi ügy tényállásán és a vonatkozó jogi normákon alapuló jogalkalmazói érdemi mérlegelés, értékelés bemutatására is.

A tárgybani eljárásban, a döntés meghozatala érdekében elvégzett részletes elemzést az Indokolás „A” fejezete tartalmazza az alábbiak szerint:

- I. Az adott piac meghatározása és érintettségének megállapítása
- II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása
- III. Kötelezettségek kirovása

A jelen határozat indokolása „A” fejezetének II. része szerint lefolytatott vizsgálatok alapján a kötelezett szolgáltató tekintetében, az Eht. 2011. augusztus 2-áig hatályos³ a „Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kötelezettségei a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon” című XII. fejezetében meghatározott és azok közül a DH-4018-3/2008. számú határozatában kirótt kötelezettségeket („átláthatóság”, „egyenlő elbánás”, „számviteli szétválasztás”, „költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettsége”, valamint a „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség”) jelen határozattal módosítom, illetve a kötelezettség alkalmazását megszüntetem a rendelkező részben foglaltak szerint.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján a Hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacokon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. A Tanács és a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban „GVH”) az együttműködés részleteit szabályozó Együttműködési megállapodás vonatkozó 6. fejezetében foglaltaknak megfelelően a tárgyi eljárása során együttműködött. Az együttműködés részletei a határozat Indokolásának „B” fejezetében kerülnek kifejtésre.

Az Elnök az Eht. 40. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott egyeztetési kötelezettségének (nemzeti konzultáció) eleget téve 2011. szeptember 20-án a Hatóság internetes oldalán közzétette a határozat tervezetét.

Az érdekelték számára a határozattervezetnek a Hatóság internetes oldalán történő közzétételétől számítva 20 nap állt rendelkezésre az észrevételeik megtételére.

A határozattervezetre az Eht. 40. § (1) bekezdés a) pontja keretében beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait a jelen határozat indokolásának „C” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltékekkel történő egyeztetés lefolytatását követően, az Eht. 71. § (1) bekezdése alapján a tárgyban határozat tervezete részletes indokolással együtt 2011. november 10-én megküldésre került az Európai Bizottságnak, a BEREC-nek és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak. A határozattervezetben foglaltak ugyanis hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, tekintettel a Keretirányelv⁴ preambuluma (38) szakaszára, mely alapján, a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, hogy az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást

³ 2011. augusztus 3-át követően a fejezet címe az alábbiak szerint módosult: Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kötelezettségei,

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2002/21/EK Irányelve az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról

gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

Jelen határozatot az Európai Bizottság, a BEREC és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a tervezetekre tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hoztam meg.

A részletes indokolásra, illetve a megküldésre vonatkozó szabályokra irányadóak az Európai Bizottságnak a „piacelemzés eredményeinek a Bizottsághoz való eljuttatásával (notifikáció) kapcsolatos eljárásról, a kapcsolatos határidőkről és a Bizottsággal való konzultáció módjáról szóló, 2008. október 15-én kiadott ajánlásában [C(2008) 5925final] foglaltak. Ezen eljárás részletei e határozat Indokolásának „D” fejezetében kerülnek kifejtésre.

A jogorvoslati tájékoztatás az Eht. 45. § (1) és (3) bekezdésén, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdés da.) pontján, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 338. § (1)-(2) bekezdésén alapul.

A. fejezet

I. PIACMEGHATÁROZÁS

I. 1. A piacmeghatározás menete

A piacmeghatározás során a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül” elnevezésű piac vizsgálatából indultam ki, figyelemmel az IHM rendelet 1. számú mellékletében szereplő felsorolásra.

A piacmeghatározás első lépéseként, a szolgáltatási piac azonosítása során a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve meghatároztam a piacmeghatározás kiindulópontjául szolgáló szolgáltatások pontos tartalmát.

Ezt követően azonosítottam a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot, majd a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi piacon egyaránt elvégzett keresleti és kínálati helyettesítési elemzéssel megvizsgáltam, hogy a piacmeghatározás első lépésében azonosított, a piacmeghatározás kiindulópontját jelentő szolgáltatásnak vannak-e helyettesítő szolgáltatásai, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határaitra hatást gyakorolhatnak.

A nagykereskedelmi piac meghatározása során megvizsgáltam, hogy indokolt-e részpiacok azonosítása. Az így meghatározott szolgáltatási piacok után került sor a piac földrajzi határainak meghatározására, amelynek során elsősorban a hálózatok által lefedett terület kiterjedését és homogenitását vizsgáltam.

A piac meghatározása után megvizsgáltam, hogy a definiált két nagykereskedelmi szolgáltatási piac érintett piacnak tekinthető-e Magyarország területén.

I. 2. Fogalom meghatározások

I.2.1. Jogszabályban foglalt fogalom meghatározások

A "Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül" elnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatához a kiindulási alapot az Eht. 188. § 23., 34., 37. pontjaiban meghatározott fogalmak jelentették^{5, 6}.

⁵ Az Eht. 188. § 23., 34., 37., pontjainak az egyes elektronikus hírközlési tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CVII. törvény által módosított, 2011. augusztus 3-ától hatályos szövege szerint.

⁶ A piacelemzési eljárás során a Hatóság a 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos Eht. 188. § 5., és 96. pontjaiban meghatározott definíciókat az ott foglalt tartalommal is figyelembe vette, melyeket az Eht. 2011. augusztus 3. napját követően hatályos szövege nem vagy módosított tartalommal szabályoz.

I.2.2. További fogalmak

Bérelt vonal: Azon elektronikus hírközlő eszközök összessége, amelyek a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosítanak, de nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat.

Jelenléti pont: Elektronikus hírközlő hálózat azon hálózati végpontja, ahol a hálózat csomópontjait összekötő átviteli utakhoz csatlakozni lehet.

Ráépülő előfizetői szolgáltatás: Valamely hálózati szolgáltatással összefüggő olyan előfizetői szolgáltatás, amelynek a hálózati szolgáltatást nyújtó szolgáltatótól eltérő szolgáltató általi gazdaságos nyújtásához az adott hálózati szolgáltatás igénybevétele a technika fejlettségének adott szintjén feltétlenül szükséges. A jelen meghatározás alkalmazásában valamely előfizetői szolgáltatást a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel ésszerűen helyettesítő szolgáltatásokat is figyelembe kell venni.

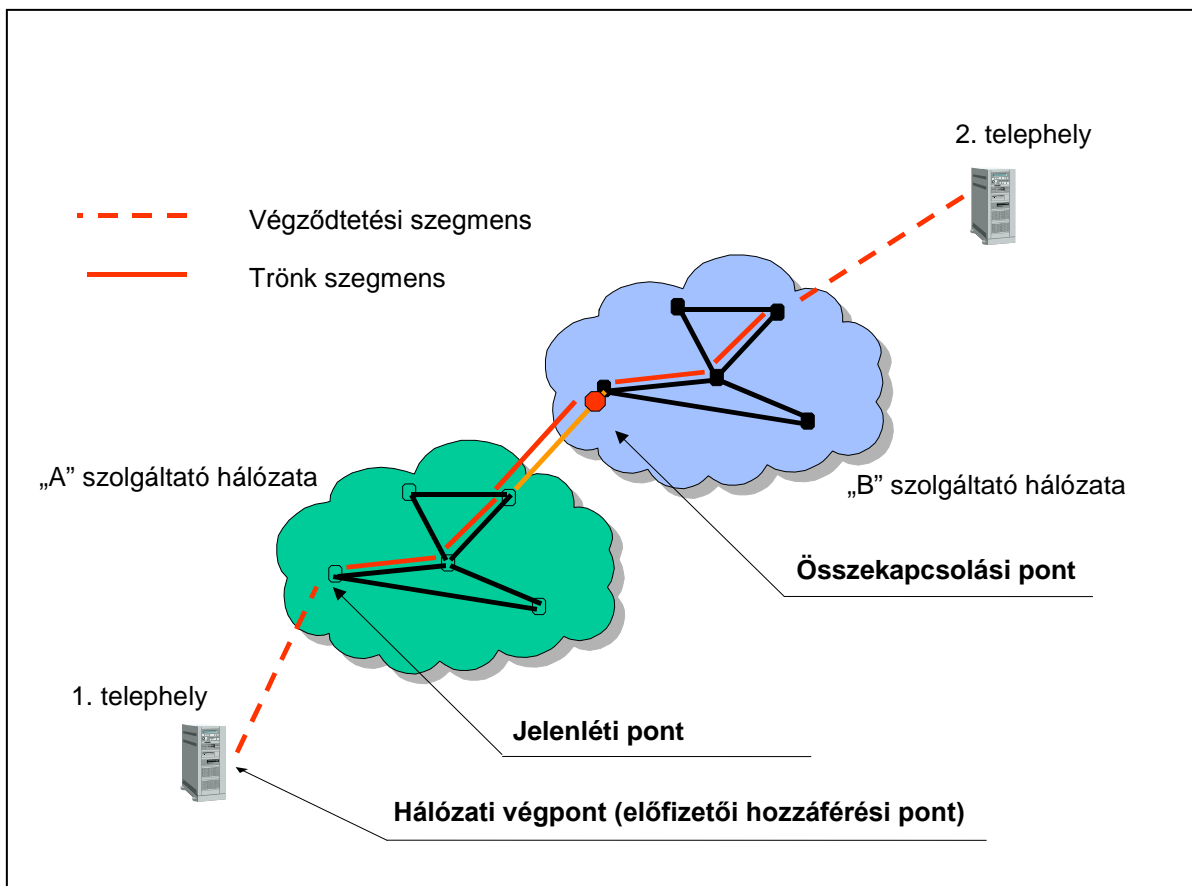
I.3. Kiinduló szolgáltatás és releváns jellemzőinek vizsgálata

A szolgáltatási piac meghatározása során a kiinduló szolgáltatás azonosításánál az IHM rendelet I. számú mellékletében, illetve a Bizottság 2007/879/EC Ajánlásának mellékletében szereplő "Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül" (a továbbiakban: „**Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense**”) elnevezésű nagykereskedelmi piacból indultam ki.

A kiinduló szolgáltatásba technológia-semleges módon beletartozik bármely technológián (analóg, digitális, ethernet stb.) nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás, amely a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás kritériumait teljesíti.

A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás olyan hálózati szolgáltatás, amelynek során az elektronikus hírközlési szolgáltató valamely, az előfizető telephelyén lévő hálózati végpont (előfizetői hozzáférési pont) és a legközelebbi jelenléti pont között bérelt vonali kapcsolatot létesít és azt más elektronikus hírközlési szolgáltató rendelkezésre bocsátja, ahol a bérelt vonal megfelel az I.2.2 pont, illetve az Eht. 2011. augusztus 2-áig hatályos 188. § 8. pontja szerinti meghatározásnak.

A bérelt vonal azon elektronikus hírközlő eszközök összessége, amelyek a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosítanak, de nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat.

1. ábra: Bérelt vonali szolgáltatás

A bérelt vonali szolgáltatás során tehát a két hálózati végpont (végződtetési szegmens szolgáltatás esetén az előfizetői hozzáférési pont és a jelenléti pont) adott, az átvitel csak e két pont között lehetséges (1. ábra). A két hálózati végpont közötti átviteli úton az átvitt jelek a bérelt vonal alaptípusának megfelelően változatlan formában állnak rendelkezésre, tehát az átvitel folyamán az átvitt információ alapvető jellemzői nem változnak meg (transzparens átviteli út). Fontos jellemzője a bérelt vonali összeköttetésnek továbbá, hogy nem tartalmaz a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat (ez nem zárja ki, hogy a két hálózati végpontot összekötő bérelt vonalban kapcsolóelem található), továbbá az igényelt sávszélesség bármely időpontban a felhasználó rendelkezésére áll, függetlenül attól, hogy milyen napszokról vagy milyen egyéb forgalmi helyzetről van szó. A bérelt vonali szolgáltatás a következő alapvető jellemzőkkel írható le: sávszélesség, garantált szolgáltatásminőség, összeköttetés hossza, hálózati végpontok földrajzi elhelyezkedése.

A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás tehát a – gyakorlatban általában az előfizető telephelyén lévő – hálózati végpontot és a bérelt vonali nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtó szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti bérelt vonali szakaszra vonatkozik. A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nagykereskedelmi szolgáltatás, tehát olyan tranzakciót takar, ahol a szolgáltatást valamely elektronikus hírközlési szolgáltató nyújtja egy másik hírközlési szolgáltató számára, a felhasználás céljától függetlenül.

I.4. A nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata

I.4.1. Kapcsolódó kiskereskedelmi piac

A piacmeghatározás során a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot is megvizsgáltam, mivel a kiskereskedelmi piacon lehetséges helyettesítés általában befolyásolja a nagykereskedelmi piac határait. Az elektronikus hírközlési nagykereskedelmi szolgáltatások többségére ugyanis a származtatott jelleg a jellemző. Nevezetesen a kiskereskedelmi igény felmerülésekor keletkezik a nagykereskedelmi szolgáltatás iránti igény.

A kapcsolódó kiskereskedelmi piac meghatározása során az I.3. pontban meghatározott kiinduló szolgáltatásból indultam ki⁷. A „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piachoz tartozó kiskereskedelmi piacnak a bérelt vonali szolgáltatások kiskereskedelmi piacát (a továbbiakban: kiinduló kiskereskedelmi piac) tekintettem. A kiinduló kiskereskedelmi piacba beletartoznak a vertikálisan integrált vagy vállalatcsoporton belüli szolgáltatóknak a belső teljesítményekre alapozott kiskereskedelmi szolgáltatásai is.

A kiinduló kiskereskedelmi piac azonosítása után megvizsgáltam a kiskereskedelmi szintű helyettesítési lehetőségeket mind keresleti, mind kínálati oldalról.

I.4.2. A keresleti helyettesítés vizsgálata

A keresleti helyettesítés vizsgálata során elsősorban a funkcionális azonosságokat, az adott szolgáltatás igénybevételi és kereskedelmi jellemzőit vettem figyelembe, továbbá vizsgáltam, hogy 5-10%-os tartós áremelés esetén az előfizetők váltanának-e a helyettesítő szolgáltatásra. A kínálati helyettesítés keretében elsősorban azt vizsgáltam, hogy más szolgáltatók az árak kismértékű, de jelentős és tartós emelkedésére az adott szolgáltatás nyújtásának megkezdésével válaszolnának-e (hipotetikus monopolista teszt).

I.4.2.1. A keresleti helyettesítés vizsgálata a vizsgált kiskereskedelmi piacon

A vizsgálatok során az alábbi helyettesítési lehetőségek kerültek áttekintésre:

- a nemzetközi bérelt vonali szolgáltatás,
- VPN (Virtual Private Network), azaz virtuális magánhálózat,
- ATM alapú átviteli szolgáltatás (Asynchronous Transfer Mode), azaz aszinkron átviteli mód alapú átviteli szolgáltatás,
- Frame Relay (kerettovábbító) alapú átviteli szolgáltatás,
- Ethernet hálózaton keresztül nyújtott átvitel,
- SDSL-szolgáltatás.

A vizsgált adatátviteli szolgáltatások kiválasztása során az volt a szempont, hogy mely adatátviteli szolgáltatások azok, amelyek objektív jellemzőik alapján képesek lehetnek helyettesíteni a bérelt vonali szolgáltatást, elsősorban a dedikált sávszélesség és a

⁷ Bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szegmens szolgáltatás.

rendelkezésre állás tekintetében. Csak olyan potenciális helyettesítő szolgáltatásokat vizsgáltam, amelyek megfelelnek a bérelt vonali szolgáltatás definíciójának (így pl. nem vizsgáltam a modemes átvitel PSTN vonalon, X.25 hálózat, stb. lehetőségeket).

I.4.2.1.1. A nemzetközi bérelt vonali szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálata

A kiskereskedelmi keresleti helyettesítési vizsgálatok során elsőként a kiinduló szolgáltatásnak (kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások) a nemzetközi bérelt vonali szolgáltatás általi helyettesíthetőségét vizsgáltam.

A kiinduló kiskereskedelmi szolgáltatás belföldi, ami azt jelenti, hogy a bérelt vonal mindkét végpontja Magyarország területén található. Nemzetközi bérelt vonali szolgáltatások alatt a vizsgálat során azokat a bérelt vonali szolgáltatásokat értem, ahol a bérelt vonal egyik végpontja Magyarországon, a másik végpontja Magyarországon kívül található.

A keresleti helyettesítési vizsgálat során elsősorban a funkcionalitást, az adott szolgáltatás igénybevételi és kereskedelmi jellemzőit vettem figyelembe, továbbá vizsgáltam, hogy 5-10%-os tartós áremelés esetén az előfizetők váltanának-e a helyettesítő szolgáltatásra.

A funkcionalitásra, igénybevételi jellemzőkre vonatkozó vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a nemzetközi bérelt vonali szolgáltatás nyújtásának feltételei gyökeresen eltérnek a belföldi bérelt vonal szolgáltatás feltételeitől, ugyanis:

- a végpontok közötti tipikus távolság jóval nagyobb, és
- a szolgáltatás ára részben ennek, részben a szolgáltatást igénylők körének magasabb fizetési hajlandósága miatt lényegesen magasabb,
- a nemzetközi bérelt vonali összeköttetések esetén az igényelt relációk jelentős részén még most is viszonylag kevés szolgáltató képes versenyképes ajánlatot adni, különösen úgy, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatáshoz alapvetően saját hálózatát használja (részben ennek köszönhető a szolgáltatás magasabb ára is).

Továbbá megállapítottam, hogy a belföldi bérelt vonali szolgáltatás árának kismértékű (5-10%-os), de jelentős és tartós áremelése hatására az előfizető a két szolgáltatás eltérő jellege és a bérelt vonali kapcsolat nemzetközi bérelt vonali szakaszok felhasználásával való megvalósításának jelentősen magasabb költsége (így ára) miatt nem térne át a nemzetközi bérelt vonali szolgáltatás igénybe vételére.

A leírtak alapján a nemzetközi bérelt vonali szolgáltatásokat nem azonosítottam a belföldi kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások helyettesítőjeként.

I.4.2.1.2. A VPN általi helyettesítés vizsgálata

A több telephellyel rendelkező cégek, vállalatok egyik alternatív lehetősége telephelyeik kommunikációs összekapcsolására a virtuális magánhálózatok kialakítása. A virtuális magánhálózatok kialakítását olyan szolgáltatók kínálják, amelyeknek kiterjedt nyilvános hálózati kapacitásuk van és ezen képesek a megfelelő technológia alkalmazásával az

ügyfelek által igényelt hálózati szolgáltatásokat nyújtani. A megoldást azért nevezik virtuális magánhálózatnak, mert a közös hordozóhálózat ellenére is az összes ügyfél úgy érzékeli, mintha saját magánhálózata lenne, a többi kapcsolat és végpont számukra nem látható. A szolgáltatás infrastrukturális alapját a szolgáltató üzemeltetésében lévő nyilvános hálózat, a saját telepítésű összeköttetések, vagy a nagykereskedelmi piac trónk-, illetve végződtetési szegmens részeit képező bérelt vonali összeköttetések alkotják. Mivel ezek a bérelt vonalak a kiépített komplex hálózatoknak csak elemei, a belőlük kialakított hálózat már nem tekinthető bérelt vonalnak.

A nyilvános hálózaton kialakított VPN szolgáltatással kapcsolatos funkcionális helyettesítési vizsgálatok során megállapítottam, hogy amennyiben a kialakított VPN hálózat kettőnél több végpontot tartalmaz, akkor a VPN hálózatban a forgalom irányításához a felhasználó által vezérelt kapcsolási vagy útvonal-választási funkciót is igénybe kell venni. Mivel a bérelt vonali definíció kizárólag azokat a vonalakat számítja a bérelt vonalak közé, amelyek nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelt kapcsolási, illetve útvonal választó funkciót, ez a kettőnél több végpontot tartalmazó VPN szolgáltatást kizárja a lehetséges helyettesítő szolgáltatások köréből.

Amennyiben a VPN hálózatban van olyan részhálózat, mely összesen két végpontot tartalmaz, azaz pont-pont összeköttetést valósít meg, akkor ez a VPN összeköttetés annak ellenére sem tartalmaz felhasználó által vezérelt kapcsolási vagy útvonal-választási funkciót, ha az ehhez infrastruktúrát adó nyilvános hálózatban a kapcsolat tartalmaz kapcsolóelemeket. Ezért elvileg az így megvalósított VPN szolgáltatás képes lehet a bérelt vonali szolgáltatás helyettesítésére. Ezt a lehetőséget azonban az állandó sávszélességgel és a transzparenciával kapcsolatos problémák nehezítik.

A két végpontot tartalmazó, azaz pont-pont összeköttetést megvalósító VPN hálózatok esetében az alaphálózat kapcsolási módjától függően két eset lehetséges:

- Amennyiben az alaphálózat vonalkapcsolt hálózat, akkor a pont-pont VPN kapcsolatban ugyan az igényelt sávszélesség rendelkezésre fog állni, azonban nem garantálható, hogy a kapcsolat minden esetben fel tud épülni, ez a forgalmi viszonyok függvénye.
- Amennyiben az alaphálózat csomagkapcsolt, akkor viszont a hálózat típusától függ, milyen mértékben garantálható az állandóan elérhető sávszélesség, mert ez a forgalmi viszonyok függvénye és a transzparencia sem mindig teljesül. Ebből a szempontból az Internet protokoll alapú VPN hálózatok bizonyulnak a legfejlettebbeknek. De még az IP VPN hálózatok is – a technológia sajátosságai következtében – csak adott valószínűséggel képesek garantálni az állandó sávszélességet, s ennek a valószínűségnek a növelése jelentős kapacitás-túlméretezéssel érhető csak el, ami az árarányokat jelentősen eltolja az IP VPN rovására. Ugyanakkor a transzparencia is csak korlátozott mértékben teljesül, az IP hálózatok protokollja, a TCP (Transmission Control Protocol) ugyanis ezt szigorú értelemben nem garantálja.

A jelentős funkcionális eltérések alapján a VPN szolgáltatásokat nem azonosítottam a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások helyettesítőjeként.

I.4.2.1.3. ATM átvitel vizsgálata

Az ATM (Asynchronous Transfer Mode - aszinkron átviteli mód) egy olyan átviteli technológia, melyet kimondottan arra a célra fejlesztettek ki, hogy a legkülönbözőbb elektronikus hírközlési alkalmazások átviteli igényeit ki tudja szolgálni, és emellett ezek forgalmát multiplexálni tudja. Az ATM átviteli technológia egyaránt képes a lökészerű (burst) forgalom, illetve az egyenletes sáv szélességet igénylő, valósidejűséget megkövetelő forgalom kezelésére. Mivel az ATM is egy csomagkapcsolt technológia, ezért természetesen rendelkezik a csomagkapcsolt adatátvitel sajátosságaival, azonban ezt az adatfolyamokhoz rendelt attribútumok teljes hálózati átvitele alatti egységes kezelésével igyekszik finomítani. Ennek megfelelően definiálható konstans bitsebességű, változó bitsebességű illetve maradékidős átviteli jellemzőjű bitfolyam az ATM rendszeren belül. Az ATM rendszerek a forgalom irányítására a konstans hosszúságú adatcsomagok fejlécében tárolt információkat használják, és ennek megfelelően a hálózat a multiplexált forgalmat ATM kapcsolók segítségével kapcsolják a címzett irányba.

A hálózati infrastruktúra tehát használ kapcsolóelemet, azonban az ATM hálózatban lehetőség van állandó virtuális áramkörök definiálására (Permanent Virtual Circuit; PVC). Ezek a PVC-k a beállított átviteli jellemzőknek megfelelően képesek adott sebességű adatforgalom teljesítésére a hálózat két adott pontja között. Ezzel a megoldással a hálózat két végpontja között, a felhasználó által vezérelt kapcsolóelemet nem tartalmazó és az ATM átviteli technológia, valamint a hordozó hálózat fizikai jellemzőinek a határain belül állandóan rendelkezésre álló sáv szélességet nyújtó adatkapcsolat definiálható.

A fentieknek megfelelően az ATM hálózaton nyújtott adatátviteli szolgáltatások műszaki szempontból, azaz funkcionálisan nagy valószínűséggel lehetnének keresleti helyettesítők a bérelt vonali szolgáltatásnak, de mivel az ATM átvitel igen nagy (Gigabit/s) sáv szélességű kapcsolatok létesítésére alkalmas technológia, a kiskereskedelmi bérelt vonalak létesítésére nem költséghatékony megoldás.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy az ATM hálózatokban kialakított PVC összeköttetések ugyan funkcionálisan képesek helyettesíteni a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásokat, azonban a költséghatékonyágban és ebből következően az árban meglévő különbségek miatt a gyakorlatban csak a szélsőségesen nagy sáv szélességű bérelt vonalak esetében beszélhetünk helyettesítésről, ennek megfelelően az ATM hálózatokban kialakított PVC összeköttetéseket nem azonosítottam a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások helyettesítőjeként.

I.4.2.1.4. Frame Relay átvitel vizsgálata

A Frame Relay (keretvábbítás) szintén egy csomagkapcsolt technológia, mely azonban nem a csomagképzés szintjén, hanem a keretképzés szintjén továbbítja az adatokat a hordozó

hálózaton. A Frame Relay alapú hálózatok kapcsolóeszközként útvonalválasztókat, hidakat és kerettovábbító kapcsolókat használnak a keretek irányításában. A Frame Relay átvitel alapvető jellemzője, hogy az egyes hálózati végpontok kis mennyiségű adatot juttatnak át egymáshoz és sok végponttal kommunikálnak egy időben. Éppen ezért a Frame Relay átviteli rendszerekben nem használnak áramlásvezérlést (flow control). Ennek következtében a Frame Relay átvitel nem tudja biztosítani a garantált sávszélességet két végpont kapcsolatában, és az állandó rendelkezésre állás is csak erős túlméretezéssel érhető el.

A leírtak alapján a Frame Relay átviteli szolgáltatást nem azonosítottam a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások helyettesítőjeként.

1.4.2.1.5. Ethernet hálózaton keresztül nyújtott átvitel vizsgálata

Az Ethernet alapú átvitel eredetileg számítógépes LAN hálózatok céljaira lett kidolgozva, természetesen az Ethernet hálózat eltérő jellemzőkkel rendelkezik, mint egy általános célú átviteli hálózat. Az alkalmazott protokoll jellegét tekintve nem pont-pont hanem pont-multipont kommunikációra dolgozták ki, és elsődlegesen arra optimalizálták, hogy a hálózatra felfűzött végberendezések között hatékonyan tudja biztosítani a hálózati hozzáférést.

Az ezzel a technológiával nyújtott szolgáltatás a bitfolyam hozzáférés során használt, bérelt vonali jellegű hozzáférési link szolgáltatás helyettesítésére is szolgál. Megvizsgáltam, hogy mennyiben lehet általános értelemben helyettesítője az Ethernet hálózaton keresztül nyújtott átviteli szolgáltatás a bérelt vonali szolgáltatásoknak.

Mivel az Ethernet hálózaton minden végberendezés ugyanazon a meghatározott sávszélességen osztozik, s az összes elküldött adatot az összes – egy szegmensbe szervezett – végberendezés megkapja, ezért teljesen eltérő alapelvű protokoll működik egy Ethernet hálózaton, mint egy pont-pont közötti átvitelt biztosító adatátviteli hálózaton.

A hálózati együttműködésben is megjelent egy, korábban ugyancsak a LAN (Local Access Network) hálózatok számára kifejlesztett technológia, a Gigabit Ethernet (GE).

A fentiek a Gigabit technológiára is igazak, azzal az eltéréssel, hogy a teljes sávszélesség ebben az esetben igen nagy, akár a 100 Gbit/s-os sebességet is eléri.

A fentiekből következnek azok az eltérések, melyek miatt egy GE hálózat jelentős funkcionális eltérésekkel rendelkezik egy bérelt vonalhoz képest. Egyrészt a GE hálózat erősítés nélküli hatótávolsága rövid, a konkrét hálózati megvalósítástól függően kb. 10-30 km-es. Ezen a távolságon túl már regenerátorok szükségesek a kiépítéshez. A GE hálózatokon alkalmazott protokoll – a fentebb leírtak fényében – elsősorban pont-multipont alkalmazásokra készült, a pont-pont összeköttetésekben csak speciális alkalmazások esetén – pl. folyamatos bitfolyam nagy sebességű átvitele – alkalmazható optimálisan. A hálózat igen nagy sebességű adatfolyam átvitelére képes, ezen belül azonban a nyálabolás nehezen megoldható, hiszen a rendszer nem multiplexálásra, hanem a felfűzött végberendezések elvére épül.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy az Ethernet, illetve Gigabit Ethernet alapon nyújtott átviteli szolgáltatás csak speciális esetben (például: bitfolyam hozzáférésnél, folyamatos bitfolyamok nagysebességű átvitelénél) lehet helyettesítője a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásoknak, általános értelemben a helyettesítés nem lehetséges.

I.4.2.1.6. Az SDSL vizsgálata

Megvizsgáltam az SDSL – szimmetrikus digitális előfizetői – vonalakat, mint a bérelt vonalak esetleges helyettesítőit.

A SDSL technológia hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közegen, xDSL technológia használatával szimmetrikus szélessávú átviteli lehetőséget nyújt a felhasználónak, azonos feltöltési és letöltési sebességek mellett, garantált sáv szélességgel és rendelkezésre állással, az ezen szolgáltatás nyújtására felkészített központoktól számított 1-3 kilométeres távolságon belül.

Alkalmazása során általában egy előfizető két telephelye között létesít kapcsolatot és az előfizető nagy mennyiségű adatot tud mindkét irányban továbbítani rajta. Az összeköttetés nem közvetlen, mert egy szolgáltató szerverén végződik, mindkét előfizetői irányból. Az adatok cseréje ezen szerver közbeiktatásával történik. Így a bérelt vonali definíció két kitétele sem teljesül: egyrészt az összeköttetésnek csak egy-egy pontja található az előfizető hozzáférési pontjában, a másik egy közös szerveren, másrészt pedig az összeköttetés ilyen módon nem tekinthető transzparensnek.

A leírtak alapján az SDSL – szimmetrikus digitális előfizetői – szolgáltatást nem azonosítottam a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások helyettesítőjeként.

I.4.2.2. Keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok eredménye

A keresleti oldali helyettesítésre vonatkozóan elvégzett vizsgálatok alapján megállapítom, hogy az azonosított kiskereskedelmi piacot a kiinduló kiskereskedelmi piaci szolgáltatások alkotják.

I.4.3. A kínálati helyettesítés vizsgálata

A kínálati helyettesítés elemzése annak a vizsgálatát jelenti, hogy egy kismértékű, de jelentős és tartós áremelkedés hatására az adott piacon nem aktív vállalkozások belátható időn belül⁸ belépnek a piacra. Amennyiben ilyen vállalkozások léteznek, az a keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok során meghatározott piac határainak módosítását indokolhatja.

A kínálati helyettesítés vizsgálata során a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás kábeltelevíziós hálózaton történő megvalósíthatóságát vizsgáltam.

⁸ A belátható idő meghatározása az adott piac jellemzőitől függ, a vizsgálat során 1-2 éves időtáv volt a feltételezés.

A helyi elérésre alkalmas hálózatok közül egyedül a csillagpontos kábeltelevíziós hálózatok rendelkeznek olyan topológiával, mely a kínálati helyettesíthetőség szempontjából alkalmassá teheti ezeket ilyen kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtására. Ezért megvizsgáltam ennek a helyettesítésnek a lehetőségét.

A bérelt vonali szolgáltatások egyik alapvető tulajdonsága, hogy a két hálózati végpont közötti teljes bérelt vonalon a felhasználó számára dedikált sáv szélesség áll rendelkezésre. A kábeltelevíziós hálózatokon nyújtott szélessávú szolgáltatások működési elve arra épül, hogy a hálózat teljes sáv szélessége az éppen aktuálisan forgalmazó felhasználók között megoszlik. Ennek megfelelően a hálózatban nem a dedikált sáv szélesség, hanem a dinamikusán változó sáv szélesség a forgalommenedzselés alapelve. Ebből következően a kábeltelevíziós hálózaton keresztüli kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás nyújtására a dedikált sáv szélességre vonatkozó elvárás miatt a kábeltévé hálózatnak csak az utolsó csillagponttól az előfizetőig terjedő szakasza lenne felhasználható, az is csak technológiai módosítások után, kábelként lenne felhasználható, valamilyen átviteli technológia számára. A kábeltévé hálózat gerinchálózati szakaszain a dinamikusán változó sáv szélesség elvéből adódó nehézségek megakadályozzák a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás nyújtását.

Mindezek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a kábeltelevíziós hálózatokon nem alakítható ki a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást kínálati oldalról helyettesítő szolgáltatás.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy olyan elektronikus hírközlési piaci szereplők, amelyek a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások árának kismértékű (5-10%-os), de tartós áremelkedésének hatására rövid távon kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást indítanának a keresleti helyettesítés során leírt technológiáktól eltérő technológiával nincsenek jelen a hazai piacon, tehát kínálati oldalról nem indokolt a keresleti helyettesítési vizsgálat során meghatározott piac bővítése.

I.5. A nagykereskedelmi piac vizsgálata

I.5.1. Keresleti helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A nagykereskedelmi piac meghatározása során olyan helyettesítési lehetőségeket kerestem, amelyek módosíthatják a vizsgált piac határait, tehát azt vizsgáltam, hogy a bérelt vonali végződtetés szegmens nagykereskedelmi szolgáltatás helyettesíthető-e más nagykereskedelmi szolgáltatással. A vizsgálat során a kiskereskedelmi piacokon (1.4.2. alatt szereplő pontokban) elvégzett vizsgálatok eredményéből indultam ki.

A kiskereskedelmi helyettesítési vizsgálatok figyelembe vétele több szempontból is indokolt. A nagykereskedelmi kereslet a kiskereskedelmi piacok származékos keresletének is tekinthető, Ez azt is jelenti, hogy a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást megvásárló elektronikus hírközlési szolgáltatók számára a nagykereskedelmi helyettesítési alternatíva

olyan értelemben vetődik fel, hogy ha az igénybe vett szolgáltatást (bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás) helyettesíteni akarnák más nagykereskedelmi szolgáltatással, akkor ezen nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételével képesek lennének-e az előfizetők számára helyettesítő kiskereskedelmi szolgáltatásokat előállítani. Ugyanakkor a meghatározott kiskereskedelmi piac sajátosságai alapján a szolgáltatás alapjául szolgáló nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtók a kiskereskedelmi piacon is jelen vannak. Ezért a nagykereskedelmi piacon a helyettesítési vizsgálat csak a kiskereskedelmi piacon helyettesítőnek minősített szolgáltatások esetében indokolt. A kiskereskedelmi piacból való kiindulás indokoltságát támasztja alá a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások nagyfokú funkcionális hasonlósága is. A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás ugyanis mindig tartalmaz két végződtetési szakaszt, amelynek az alapját képező hálózati elemek megegyeznek annak a nagykereskedelmi szolgáltatásnak az alapját képező hálózati elemekkel, amely szolgáltatást a jelen elemzés tárgyát képező nagykereskedelmi piacon a szolgáltatók nyújtják. Ez a két végződtetési szakasz funkcionálisan ugyanolyan bérelt vonalnak tekinthető, mint a két kiskereskedelmi végpont közötti bérelt vonali szolgáltatás alapját képező bérelt vonal.

A leírtak alapján, mivel a kiskereskedelmi bérelt vonali piac elemzése során nem találtam a bérelt vonali szolgáltatást keresleti oldalról funkcionálisan helyettesítő szolgáltatást, a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás esetén sem azonosítottam a nagykereskedelmi szolgáltatást keresleti oldalról helyettesítő szolgáltatást.

I.5.2. Kínálati helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A lehetséges kínálati helyettesítési kapcsolatok feltérképezéséhez elsősorban – a hipotetikus monopolista tesztnek megfelelően – annak a feltételezett esetnek a vizsgálata nyújt támpontot, hogy ha a bérelt vonali végződtetési szegmens nagykereskedelmi szolgáltatás áraiban 5-10%-os mértékű, tartós áremelkedés következik be, ez maga után vonhatja-e azt, hogy a szolgáltatást az eddigiekben nem nyújtó vállalkozás képes (hálózata lehetővé teszi és megfelelő felesleges kapacitással rendelkezik) és valószínűsíthetően megkezdi a bérelt vonali végződtetési szegmens nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtását.

A helyi elérésre alkalmas hálózatok közül egyedül a csillagpontos kábeltelevíziós hálózatok településen belüli részhálózatai rendelkeznek olyan topológiával, mely a kínálati helyettesíthetőség szempontjából alkalmassá teheti ezeket ilyen nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtására. Ezért megvizsgáltam ennek a helyettesítésnek a lehetőségét.

A bérelt vonali szolgáltatások egyik alapvető tulajdonsága, hogy a két hálózati végpont közötti teljes bérelt vonalon a felhasználó számára dedikált sáv szélesség áll rendelkezésre. A kiskereskedelmi kínálati helyettesítés vizsgálata során megállapítottam, hogy a kábeltelevíziós hálózatok azon az elven működnek, hogy a hálózat teljes sáv szélességét megosztják az éppen aktuálisan forgalmazó felhasználók között. Ez alól csak a kábeltelevíziós hálózatnak az utolsó csillagponttól az előfizetőig terjedő szakasza a kivétel, ez a szakasz lehetne tehát elvileg felhasználható a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására, az is csak technológiai módosítások után. Ez a szakasz azonban az esetek döntő

részében nem elégséges arra, hogy ezen keresztül a felhasználó és a bérelt vonali szolgáltatást nyújtó szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakaszt át lehessen hidalni. Ez csak a kábeltévé hálózat gerinchálózati szakaszainak a felhasználásával történhetne meg, ahol viszont már fennállnak a dinamikusán változó sáv szélesség elvéből adódó nehézségek.

Mindezek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a kábeltelevíziós hálózatok nem kínálati helyettesítők a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásnak.

Megállapítottam, hogy a piacon jelenlévő szolgáltatókon kívül egy szolgáltató sem rendelkezik olyan helyi elérésre alkalmas megfelelő kiterjedésű hálózattal, amelynek segítségével rövid távon képes lehet helyettesítő szolgáltatással belépni a piacra, ennek megfelelően a kínálati oldalról nem indokolt a szolgáltatási piac bővítése.

1.5.3. Nagykereskedelmi piacon belüli esetleges alpiacok vizsgálata

A nagykereskedelmi piac azonosítása után megvizsgáltam, hogy szükséges-e a nagykereskedelmi piacon belüli esetleges alpiacok azonosítása. Ennek során a nagykereskedelmi végződtetési szegmens szolgáltatások sáv szélesség szerinti elkülönítésének lehetőségét vizsgáltam tekintettel a HF-1586-8/2011. számú, a "Bérelt vonalak minimális készlete" elnevezésű kiskereskedelmi piacról szóló határozatban a piacmeghatározás során elvégzett vizsgálatok eredményére is⁹.

Megvizsgáltam, hogy a kis sáv szélességű (analóg, 2 Mbit/s és alatti) digitális bérelt vonalak, valamint a magas sáv szélességű (2 Mbit/s feletti) digitális bérelt vonalak dinamikája eltérő-e a kiskereskedelmi piacon, mind a bevételek, mind a végpontoszámok tekintetében.

A bevételeket vizsgálva az analóg és kis sáv szélességű bérelt vonalaknál a bevételek 2008-ról 2009-re 9,9%-kal csökkentek, míg a magasabb sáv szélességű bérelt vonalokból származó bevételek 22,2%-kal növekedtek.

A végpontoszámokat vizsgálva a bevételekhez hasonló tendencia tapasztalható, az alacsony sáv szélességű bérelt vonalak végpontoszámai 2008-ról 2009-re csökkentek, a magasabb sáv szélességű bérelt vonalak végpontoszámai pedig növekedtek.

A teljes piachoz viszonyítva 2008-ról 2009-re a magasabb sáv szélességű bérelt vonalokból származó bevételek részaránya közel 7,4 százalékponttal növekedett, míg az alacsonyabb sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatásból származó bevételek aránya ezzel egyidejűleg csökkent.

⁹ Az idézett határozatban elvégzett kiskereskedelmi piaci vizsgálatok a szolgáltatások esetében tapasztalható eltérő árszint, a bevételek, a naturália (vonalszám) és a piaci részesedések vizsgálata alapján az alacsony (2 Mbit/s és ez alatti) sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatásokat és az ennél magasabb sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatásokat elkülönült szolgáltatási piachoz tartozóként azonosította.

Hasonló piackép alakult ki a bérelt vonali végpontszámok tekintetében is, a magasabb sávszélességű bérelt vonali végpontszámok részaránya közel 3 százalékponttal növekedett a teljes piachoz viszonyítva, 2008-ról 2009-re.

Az analóg, és 2 Mbit/s alatti digitális bérelt vonali szolgáltatások mind bevétel, mind végpontszám alapján csökkenő, a 2 Mbit/s feletti digitális bérelt vonali szolgáltatások bevételi és naturália mutatók alapján növekvő tendenciát mutatnak. A teljes piac növekedésének motorját tehát a magasabb sávszélességű bérelt vonali szolgáltatások határozzák meg.

A magasabb sávszélességű bérelt vonali szolgáltatások dinamikája nagyobb, így a piac szerkezete fokozatosan tolódik el a 2 Mbit/s feletti szolgáltatások irányába.

Megvizsgáltam, hogy a két kiskereskedelmi piaci szegmensben bevétel és végpontszám alapján, mely szolgáltatók piaci részesedése meghatározó.

Az alacsony sávszélességű bérelt vonalakat vizsgálva megállapítottam, hogy mind bevétel, mind végpontszám alapján az inkumbens szolgáltatók piaci helyzete meghatározó. A magasabb sávszélességű bérelt vonalaknál a bevételi és naturália alapú piaci részesedések alapján az alternatívok jelenléte a meghatározó.

Mindezek alapján megállapítottam, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális, valamint a 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatásainak homogenitása eltérő, ezek alapján ezen szolgáltatások elkülönült szolgáltatási piacokat alkotnak.

I.6. „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” szolgáltatási piac tartalma

Az IHM rendelet I. számú mellékletének 6. pontjában található „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül” elnevezésű piacon elvégzett részletes kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piaci helyettesítési vizsgálatok alapján az alábbi szolgáltatási piacokat határoztam meg:

- Analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense,
- 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense.

I.7. A piac földrajzi kiterjedésének meghatározása

A földrajzi kiterjedés vizsgálatának a célja általában annak megállapítása, hogy az érintett piac esetében mely földrajzi területi határokon belül lehet a versenyfeltételeket homogénnek tekinteni, figyelembe véve a keresleti és kínálati helyettesítés szempontjait is. Az adott földrajzi területen a verseny feltételei hasonlóak vagy kellően homogének, így az érintett földrajzi piac megkülönböztethető olyan szomszédos területektől, ahol az uralkodó versenyfeltételek számottevően különbözőek.

Az elemzés során a lehető legtágabb piacból indultam ki (azaz abból a legegyszerűbb alapesetből, hogy a piac országos), és megvizsgáltam azokat a tényezőket, amelyek azt támaszthatják alá, hogy ennél szűkebb, valamely hálózattal való lefedettség alapján meghatározott piac azonosítása indokolt. Lehetséges szűkebb földrajzi egységként a számozási körzeteket, illetve a volt koncessziós területeket vizsgáltam. A vizsgálatokat a két azonosított szolgáltatási piacra vonatkozóan elkülönülten végeztem el.

A homogén versenyfeltételeket strukturális és magatartási tényezők vizsgálatán keresztül értékeltem.

A strukturális tényezők között alapvetően a piaci struktúrával kapcsolatos olyan jellemzőket vizsgáltam, mint a szolgáltatók száma (piacon aktív szolgáltatók száma), illetve a piaci részesedések alakulása (piaci részesedések nagysága, kiemelt részesedések vizsgálata).

A piaci aktivitást alapvetően befolyásolja a saját hálózattal való lefedettség. A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás piaca ebből a szempontból speciális, hiszen a bérelt vonali előfizető hozzáférfési pontja és a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakaszt – tehát a végződtetési szegmenst – az esetek nagy részében ténylegesen ki kell építeni, általában ugyanis ezen a szakaszon még nincsenek előre beépített szabad kapacitások, legfeljebb egy-egy speciális esetben. Ennek következtében a 6. piac esetében a szolgáltatóknak a végződtetési szegmens kiépítésére való lehetősége (műszaki megvalósítás, illetve gazdasági ésszerűség) a meghatározó. Ezt alapvetően a szolgáltató különböző hálózatainak a kiterjedtsége, ezen belül is a jelenléti pontok országos eloszlása befolyásolja leginkább. A hálózati lefedettség vizsgálata során valamennyi lehetséges hálózati megvalósítást figyelembe vettem (tehát a helyhez kötött telefonhálózat mellett pl. mikrohullámú linkek, VSAT összeköttetések, rádiós pont-multipont rendszerek stb.) és megállapítottam, hogy a Magyar Telekomnak, a GTS Hungary Távközlési Kft.-nek (a továbbiakban: GTS), az Antenna Hungária Zrt.-nek (a továbbiakban: AH) eltérő mértékű, de lényegét tekintve országos lefedettsége van, és az INVITEL Távközlési Zrt. (a továbbiakban: Invitel) hálózata sem korlátozódik csupán a szolgáltató volt koncessziós területére. Megállapítható továbbá, hogy azokon a helyeken, ahol az ügyfelek igénylik a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást (illetve a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást), ott egyéb alternatív szolgáltatók is építettek, illetve építenek kisebb-nagyobb lefedettséggel helyi hálózatokat. Ennek egyik oka lehet, hogy a fontos kiskereskedelmi bérelt vonali ügyfelét megtartani szándékozó alternatív szolgáltatók – előbb-utóbb – igyekeznek saját infrastruktúrárt

kiépíteni az ügyfél telephelyéig, és ezáltal olyan helyi elérésű hálózatot hoznak létre, amellyel később szolgáltató partnereit is képesek bérelt vonali végződtetési szolgáltatással kiszolgálni.

A piacon aktív szolgáltatók számát vizsgálva tehát elmondható, hogy bár az aktív szolgáltatók számában számozási körzetenként, illetve volt koncessziós területenként előfordulhatnak eltérések, a meghatározó piaci szereplők országosan kínálják a nagykereskedelmi piacon mind a 2 Mbit/s sávszélesség feletti, mind az ezen sávszélesség alatti szolgáltatásukat.

A leírtak alapján megállapítottam, hogy a piaci aktivitás és a számozási körzetek, illetve volt koncessziós területek között egyik azonosított szolgáltatási piacon sincs olyan erős összefüggés, amely elkülönült földrajzi piacok azonosítását indokolná.

A magatartási tényezők a szolgáltatáskínálat és az árazás területi jellemzőinek vizsgálatát jelentette. Ennek során olyan kérdésekre kerestem a választ, hogy mely területeken van egységes szolgáltatás-kínálat, azonos (és más területektől különböző) árak, mely területeken hirdetnek egységesen, alkalmaznak egységes marketing akciókat a szolgáltatók.

A magatartási tényezők vizsgálata során megállapítottam, hogy a meghatározó és az előfizetők döntő többségét kiszolgáló szolgáltatók egységes szolgáltatáskínálattal rendelkeznek az ország teljes területén, árazási politikájuk kialakítása során nem tesznek különbséget az ország különböző területei – így a számozási körzetek, illetve volt koncessziós területek alapján sem – között. Az ERG Közös Álláspont¹⁰ szerint: *„Amennyiben az inkumbens és az alternatív szolgáltatók árai földrajzilag egységesek, azaz földrajzi területenként nem eltérők, akkor ez azt mutatja, hogy a versenyfeltételekben a földrajzi különbségek nem elégségesek ahhoz, hogy indokolják a lokális földrajzi piacok meghatározását”.*

A szolgáltatáskínálatot és az árakat elsődlegesen a szolgáltatás hálózati végpontok földrajzi elhelyezkedésén kívüli tényezői (sávszélesség, garantált szolgáltatásminőség, összeköttetés hossza, azaz a kiépítés paraméterei) – és nem az előfizetői hozzáférési pont és a jelenléti pont eltérő számozási körzethez tartozása – határozzák meg.

A strukturális és magatartási kritériumok együttes értékelése azt mutatja, hogy az országos földrajzi piac az a földrajzi egység, ahol a két tényezőcsoport mindegyike homogén piaci jellemzőkkel rendelkezik.

A strukturális és magatartási vizsgálatok eredményének összegzése alapján megállapítottam, hogy mind az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piac, mind a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piac esetében a földrajzi piac Magyarország területe.

¹⁰ ERG Common Position on Geographic Aspects of Market Analysis (definition and remedies)

I.8. A piacmeghatározás eredményeként azonosított piac

A szolgáltatási és földrajzi piac vizsgálata után a következő piacokat határoztam meg:

- Analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén.
- 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén.

I.9. A piac érintettségének vizsgálata

A Bizottság a 2003/311/EC számú ajánlásában a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piacot az ex-ante szabályozás szempontjából úgy határozta meg, mint amely nagy valószínűséggel érintett piacnak minősül, amely azt jelenti, hogy a Bizottság szükségesnek tartja a piac vizsgálatát. Az Ajánlás Mellékletében felsorolt piacok ex-ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg. Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon;
2. Hatékony versenyhez való közeledés;
3. A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége.

Az Eht. 24. § (2) bekezdése alapján a Hatóság eljárása során – a jogszabályok keretei között – köteles figyelembe venni az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 19. cikkének (1) bekezdése alapján kiadott bizottsági ajánlásokat.

A Bizottság a korábbi 2003/311/EC számú ajánlás felülvizsgálata alapján kiadott 2007/879/EC Ajánlás mellékletében 6. sz. piacként a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül” piacot ex-ante piacsabályozási szempontból ismételtén érintettnek minősített piacként nevezi meg.

A 2007/879/EC ajánlás (17) cikke kimondja, hogy a mellékletben szereplő piacok meghatározása a fenti három kritérium alapján történt. Az Ajánláshoz fűzött Explanatory Note¹¹ 2.2. pontja pedig tartalmazza, hogy a mellékletben szereplő piacok tekintetében a Bizottság azzal a feltételezéssel él a nemzeti hatóságok felé, hogy a hármas kritérium teszt

¹¹ Commission Staff Working Document, Explanatory Note, Accompanying document of the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services

ezen piacok tekintetében teljesül, ezért a nemzeti hatóságoknak nem szükséges újból megvizsgálnia a három kritérium fennállását.

Tekintettel azonban arra, hogy a piacmeghatározás eredményeként két alpiacot határoztam meg, ezért szükségesnek tartottam mindkét alpiac érintettségi vizsgálatának elvégzését. Az érintettség vizsgálatát a két azonosított alpiacra külön végeztem el.

I.9.1. Analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén piac érintettsége

I.9.1.1. A magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése

A belépési korlátoknak alapvetően két fajtája van, strukturális és jogi-adminisztratív korlátok. Strukturális korlátok abban az esetben léteznek, ha a fennálló keresleti szint és az alkalmazott technológia jellemzői, valamint a kapcsolódó költségviszonyok alapján a piacra lépés szempontjából egyenlőtlen feltételekkel szembesül a korábban piacra lépő (és ott jelentős pozíciókat szerző vállalat) és egy később piacra lépő cég. Jogi és adminisztratív korlátok akkor érvényesülnek, amikor a belépőre vagy belépni szándékozóra nézve hátrányos feltétel forrása nem gazdasági jellegű, hanem a piacon érvényesülő jogszabályi, adminisztratív vagy egyéb állami szabályozás következménye.

Strukturális korlátok

Az „Analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piacon a piacra lépési korlátok közül alapvetően a strukturális korlátok befolyásolják hátrányosan a később piacra lépő cégek piaci lehetőségeit.

A piacra lépés nyereségességét leginkább befolyásoló strukturális korlátok a méretgazdaságosság, választékgazdaságosság és ezekkel szoros összefüggésben az elsüllyedt költségek nagysága. Az analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense tekintetében megállapítható, hogy új bérelt vonali infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése kockázatos, mivel alapvetően egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanazokra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti. Ezért a piacon jelen levő szolgáltatók számára a hálózatuk megléte (az elérhető jelenléti pontok száma és elhelyezkedése), valamint a méret- és választékgazdaságossági előnyük piaci erőt képvisel, miközben az új piacra lépőket a várható magas elsüllyedt költség visszatartja a piacra lépéstől.

Piacra lépési korlátot jelenthet, ha az új belépő nem fér hozzá a piacon alkalmazott technológiákhoz. Ezzel kapcsolatban megállapítható, hogy az analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások végződtetési szegmensében a hagyományos technológia (pl. rézérpár, analóg átvitel) nagyobb mértékben

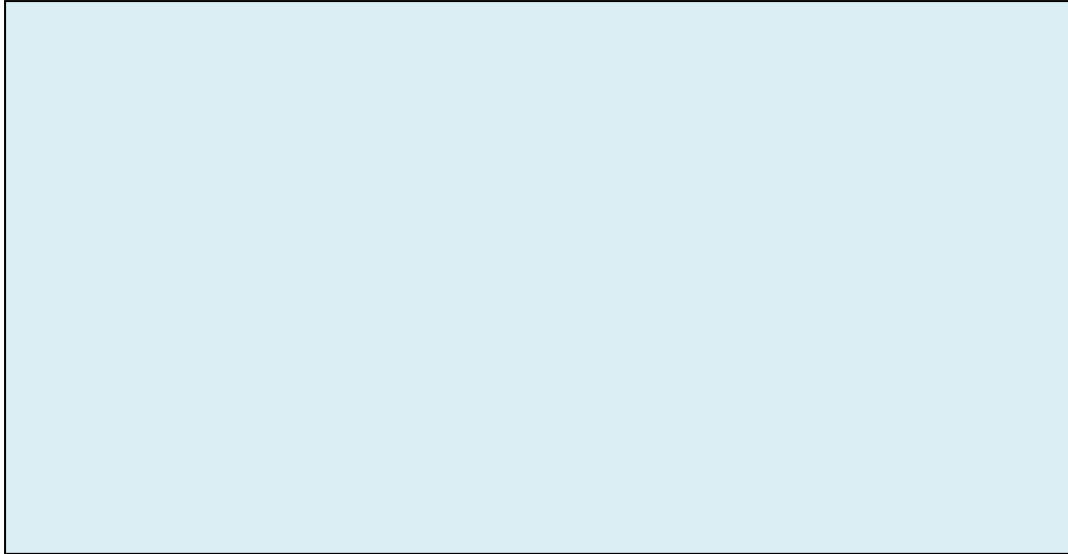
van jelen. Továbbá az esetleges új belépők számára a piacon hozzáférhetőek a fentieknél modernebb bérelt vonali technológiák is, így technológiai oldalról a 2 Mbit/s alatti bérelt vonali szolgáltatások esetében nem azonosítható jelentősebb belépési korlát.

A strukturális korlátok, a piacra lépés várható sikerességének megítélésében a piac jellemzőinek, valamint a piaci dinamikának a vizsgálata is segítséget nyújthat. A piacon jelen lévő vállalkozások megszilárdult piaci helyzete – amely fakadhat a piaci tapasztalatból, jó hírnévből, a kiterjedt forgalmazói és értékesítési hálózatból – belépési korlátot jelenthet, hiszen a márkahűség, a bejáratott vevőkapcsolatok jelentősen megnövelik a vevőmegszerzés költségeit. Az analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmens esetében nagykereskedelmi piacról van szó, ennek megfelelően az egyedi ajánlatok a meghatározóak, így a kiterjedt forgalmazói és értékesítési hálózat nem tekinthető jelentős belépési korlátnak. A piacon jelen lévő vállalkozások piaci helyzete stabilnak mondható – ez azonban nem feltétlenül a felsorolt tényezők (piaci tapasztalat, jó hírnév, márkahűség) következménye (bár ezek is szerepet játszanak benne), sokkal inkább a korábban, 2 Mbit/s alatti végződtetési szegmens szakaszok kiépítésével kapcsolatban leírt méretgazdaságossági hatásokhoz kapcsolható. A piacra lépés várható nyereségességének értékelésekor figyelembe kell venni a piac várható fejlődését is. A piacra lépés nagyobb valószínűséggel lesz nyereséges olyan piacon, amelyen a jövőben várhatóan jelentős növekedés lesz tapasztalható, mint azon a piacon, amely már érett, vagy várhatóan hanyatlani fog. Az analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmens piaca mind a volument (végpontszám, kiépített kapacitás), mind a bevételt tekintve zsugorodik, ami csökkenti az üzleti lehetőségeket és növeli a piacról lépés kockázatát.

Jogi-adminisztratív korlátok

A jogi és adminisztratív belépési korlátok a bérelt vonali infrastruktúra kiépítése esetén már nem jelentősek, az elektronikus hírközlésre vonatkozó jogszabályok semmilyen jelentős korlátozást nem tartalmaznak. Esetenként a bérelt vonali infrastruktúra kiépítését építési hatóságként engedélyező helyi önkormányzatok jogalkalmazási gyakorlata teheti nehezebbé, az indokoltnál hosszabban tartóvá és esetenként drágábbá az új szakaszok kiépítését. Ezek az esetlegesen előforduló adminisztratív akadályok azonban nem olyan mértékűek, amelyek belépési korlátot jelentenének.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy az „Analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piacon a jogi-adminisztratív korlátok nem jelentősek. A strukturális korlátok összevont vizsgálata azonban azt mutatta, hogy a magas elsüllyedt költségek, a piacon lévő szolgáltatók méretgazdaságossági előnye, a 2 Mbit/s sáv szélesség alatti bérelt vonalak kiépítésének alacsonyabb költséghatékonyasága, valamint a zsugorodó piacra való belépés kiemelkedő kockázatai olyan jelentős belépési korlátot jelentenek, amelyek megakadályozzák új piaci szereplők sikeres (az elvárt megtérülést biztosító) és tartós piacról lépését.

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

3. ábra: A három legnagyobb szolgáltató kapacitás-egyenérték alapú piaci részesedése a vizsgált időszakban (2008-2009, millió Forint)

Az előző pontban azonosított strukturális korlátok a piacon várhatóan tartósan fennmaradnak, a magas elsüllyedt költségekkel és a méretgazdaságossággal kapcsolatos megállapítások a jövőre vonatkoztatva is érvényesek, valamint a piac további szűkülése is várható, ennek megfelelően új piaci szereplő sikeres és tartós belépésére az előretekintő időtávon sem lehet számítani.

Az analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmens piacán az elmúlt időszakban tehát minimális (1-3%-os) elmozdulás történt a piaci részesedések kiegyenlítődések irányában, a piaci részesedések között azonban továbbra is jelentős különbségek tapasztalhatók és a verseny várhatóan a szabályozási időszak alatt sem lesz olyan mértékű, amely ezen a helyzeten érdemben változtatna. A piacra lépési korlátok tartósan fennmaradnak, a verseny élénkülése tehát a piacra esetlegesen belépő szolgáltatóktól sem várható. A leírtak alapján megállapítottam, hogy a piacon ma nem érvényesül olyan hatás, amelynek eredményeként a piac a hatékony verseny állapotához közeledne.

1.9.1.3. Versenyjogi eszközök elégtelensége

Az előzőekben ismertetett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy az „analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piac a beépést megakadályozó strukturális korlátokkal rendelkezik, és hosszabb távon sincs esély a hatékony verseny

irányába történő elmozdulásra. Az ex-ante szabályozási szempontból való érintettség megállapításához azonban szükséges annak a vizsgálata, hogy az ex post versenyszabályozási eszközök alkalmasak-e a piaci probléma kezelésére.

Az Európai Bizottság Ajánlásához fűzött Explanatory Note 2.2. (iii) pontja a következő szempontokat említi, amelyek alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy a versenyjog módszerei önmagukban nem elegendők. Ezek az esetek a következők:

- piaci problémának megfelelő szabályozói beavatkozás összetett, bonyolult feladat (pl. részletes, szabályozói célú számviteli kimutatások, költségvizsgálatok, műszaki szempontokat is magukba foglaló feltételek ellenőrzése stb.),
- ismétlődő és/vagy időigényes beavatkozások (vizsgálatok) elkerülhetetlenek,
- a szabályozási környezet kiszámíthatósága kiemelkedő jelentőségű.

a) A feladat összetettsége

Az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződötési szegmense” elnevezésű piac jelentős belépési korlátokkal, kisszámú szereplővel jellemezhető piac. A hírközlési piacon meglehetősen gyakori ez a piaci szerkezet, amely a magas elsüllyedt költségek, a méretgazdaságossági hatások, vagy az adminisztratív belépési korlátok következtében egyaránt előfordulhat. Az ilyen szerkezetű piacokon potenciálisan felmerülő piaci torzulások részben strukturális jellegűek lehetnek, részben pedig a piac kínálati szereplőinek versenykorlátozó magatartásából fakadhatnak, és általában érintik az árakat is. A versenykorlátozás számos módon megvalósulhat, a szolgáltatásnyújtástól való elzárkózástól kezdve az árjellegű (túló árazás, árdiszkrimináció stb.) versenykorlátozó magatartásformákon keresztül a nem árjellegű (pl. indokolatlan előírások stb.) versenykorlátozó eszközök alkalmazásáig. A felsorolt piactorzító magatartásformák legtöbbje esetében a szabályozói beavatkozás, a piaci probléma orvoslása speciális iparági (műszaki, közgazdasági /számviteli/, jogi) ismereteket igényel. A szolgáltatásnyújtástól való elzárkózás, mint lehetséges piactorzító magatartásforma esetében például szükséges lehet a szolgáltatásnyújtás részletes műszaki, jogi feltételeinek előírása, az árjellegű piactorzító magatartásformák kezelése pedig költségalapú díjak kialakítására, számviteli kimutatások készítésére vonatkozó kötelezettség előírását és folyamatos ellenőrzését igényelheti. Ezekre a bonyolult ismeretekre a versenyjog alkalmazása során általában nincs szükség, illetve, ha ilyen jellegű vizsgálatokat a versenyfelügyeleti ellenőrzés során végeznek is, arra általában valamely versenysérelem kivizsgálása menetében utólag, célszerűen jelentős külső erőforrások felhasználásával kerül sor.

A leírtak alapján megállapítottam, hogy a vizsgált piac esetében a potenciális piaci problémának megfelelő szabályozói beavatkozás és ellenőrzés olyan összetett, bonyolult feladat, amely speciális, ágazati jellegű műszaki-jogi-közgazdasági ismereteket igényel.

b) Ismétlődő és/vagy időigényes beavatkozások (vizsgálatok) elkerülhetetlenek

Az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződötési szegmense” elnevezésű piac esetében a

korábban ismertetett vizsgálatok alapján hosszabb távon sem valószínűsíthető, hogy a piac elmozdul a hatékony verseny irányába. Ennek megfelelően a potenciális versenytorzító magatartásformák kezelése és a kötelezettségek betartásának ellenőrzése folyamatos és ismétlődő szabályozói beavatkozást igényelhet. Az ex-post versenyszabályozás esetén, amennyiben a verseny sérelme valószínűsíthető, a versenyhatóság megindítja vizsgálatát, amelynek során azonosítja az árut/szolgáltatást, meghatározza a releváns piacot, annak földrajzi határait, elemzi a piacot stb. Miután a versenyjog az egyes elektronikus hírközlési piacokra vonatkozóan részletes szabályokat nem tartalmaz, a tényállás tisztázása, illetve általában a panasszal kapcsolatos jogi értékelés bonyolultabb, mint a részletes szabályokkal rendelkező, ezeket szakmai részleteiben kellő biztonsággal, kisebb időigénnyel alkalmazó ágazati szabályozás esetén.

A leírtak alapján megállapítottam, hogy a vizsgált piac esetében a potenciális piaci problémának megfelelő szabályozói beavatkozás és ellenőrzés ismétlődő, időigényes és speciális ágazati szakértelmet igénylő feladatok végrehajtását igényli, amely hatékonyan az ex ante szabályozás keretében valósítható meg.

c) A szabályozási környezet kiszámíthatósága

A gazdálkodás feltételeinek, a piaci környezetnek a kiszámíthatósága elsőrendű fontosságú a piaci szereplők számára az üzleti tervezés szempontjából. Szabályozott piacok esetében a szabályozásnak kiemelt szerepe van a kiszámíthatóság megteremtésében. Ebben a tekintetben a versenyjog általános garanciális jellegű, míg az ex-ante szabályozás részletes, egyes konkrét kérdések szintjén kiszámítható működési és megtérülési körülményeket határoz meg. A versenyjog alkalmazása során önmagában az a tény, hogy valamely vállalkozó jelentős piaci erővel rendelkezik még nem elegendő valamely kötelezettség kirovásához. Ehhez bizonyítani kell, hogy a jelentős piaci erővel történő visszaélés megtörtént. Ezzel szemben az erőfölénnyel való visszaélés bizonyítása az ex-ante szabályozás keretei között nem szükséges, az erre való képesség megállapítása megalapozza a kötelezettség kirovását, ami lényegesen nagyobb biztonságot és kiszámíthatóságot jelent a piaci szereplők számára, mint a versenyjog általános szabályai által biztosított védelem. Különösen igaz ez a több időszakot átívelő előretekintő árszabályozás esetén, amely a vizsgált piacon is releváns szabályozói eszköz.

A leírtak alapján megállapítottam, hogy a vizsgált piac esetében a kiszámítható szabályozói környezet az ex-ante szabályozáson keresztül alakítható ki hatékonyan.

I.9.1.4. Érintettség vizsgálat eredménye

Megvizsgáltam az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piacot és megállapítottam, hogy a vizsgált piac tekintetében az Európai Bizottság által használt ex-ante szabályozást megalapozó kritériumok teljesülnek, ezért az azonosított piac szabályozási szempontból érintettnek tekintendő.

I.9.2. 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén piac érintettsége

I.9.2.1. A magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése

A „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piac esetében is részletesen vizsgáltam a piacra való belépést esetlegesen akadályozó strukturális és jogi-adminisztratív korlátokat. Strukturális korlátokról a korábban leírtaknak megfelelően akkor beszélhetünk, ha a fennálló keresleti szint és az alkalmazott technológia jellemzői, valamint a kapcsolódó költségviszonyok alapján a piacra lépés szempontjából egyenlőtlen feltételekkel szembesül a korábban piacra lépő (és ott jelentős pozíciókat szerző vállalat) és egy később piacra lépő cég. Jogi és adminisztratív korlátok pedig akkor érvényesülnek, amikor a belépőre vagy belépni szándékozóra nézve hátrányos feltétel forrása nem gazdasági jellegű, hanem a piacon érvényesülő jogszabályi, adminisztratív vagy egyéb állami szabályozás következménye.

Strukturális korlátok

A „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piacon a strukturális korlátokkal kapcsolatos vizsgálatokat az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmens” piachoz hasonló szempontok szerint végeztem el.

A piacra lépés nyereségességét leginkább befolyásoló strukturális korlátok a méretgazdaságosság, választékgazdaságosság és ezekkel szoros összefüggésben az elsüllyedt költségek nagysága. A „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” tekintetében az alacsonyabb sávszélességű szegmenshez hasonlóan megállapítható, hogy új bérelt vonali infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése kockázatos, mivel alapvetően egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanazokra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti. Ezért ezen a piacon is a piacon jelen levő szolgáltatók számára a hálózatuk megléte (az elérhető jelenléti pontok száma és elhelyezkedése), valamint a méret- és választékgazdaságossági előnyük piaci előnyt jelent, miközben az új piacra lépőket a várható magas elsüllyedt költségek visszatartják a piacra lépéstől. Az elsüllyedt költségek, valamint a méretgazdaságosság, mint belépési korlát a magasabb sávszélességű bérelt vonali szolgáltatások esetében azonban a nagyobb értékesített volumenből (kisebb fajlagos költség) fakadóan nem olyan jelentős korlát, mint az alacsonyabb sávszélességű szegmensben. Ezt támasztják alá az elmúlt évek piaci folyamatai is (lásd később, a piac dinamikájának vizsgálata során).

Piacra lépési korlátot jelenthet, ha az új belépő nem fér hozzá a piacon alkalmazott technológiákhoz. Ezzel kapcsolatban megállapítható, hogy az esetleges új belépők számára is hozzáférhetőek a bérelt vonali piacokon alkalmazott technológiák, így technológiai oldalról a

2 Mbit/s feletti bérelt vonali szolgáltatások esetében nem azonosítható jelentősebb belépési korlát.

A strukturális korlátok, a piacra lépés várható sikerességének megítélésében a piac jellemzőinek, valamint a piaci dinamikának a vizsgálata is segítséget nyújthat. A piacon jelen lévő vállalkozások megszilárdult piaci helyzete – amely fakadhat a piaci tapasztalatból, jó hírnévből, a kiterjedt forgalmazói és értékesítési hálózatból – belépési korlátot jelenthet, hiszen a márkahűség, a bejáratott vevőkapcsolatok jelentősen megnövelik a vevőmegszerzés költségeit. A 2 Mbit/s feletti végződtetési szegmens esetében nagykereskedelmi piacról van szó, ennek megfelelően az egyedi ajánlatok a meghatározóak, így a kiterjedt forgalmazói és értékesítési hálózat nem tekinthető jelentős belépési korlátnak. A piacra lépés várható nyereségességének értékelésekor figyelembe kell venni a piac várható fejlődését is. A piacra lépés nagyobb valószínűséggel lesz nyereséges olyan piacon, amelyen a jövőben várhatóan jelentős növekedés lesz tapasztalható, mint azon a piacon, amely már érett, vagy várhatóan hanyatlani fog. A 2 Mbit/s feletti sáv szélességű bérelt vonalak piacán az elmúlt időszakban mind a volumen (végpontoszám, kiépített kapacitás), mind a bevételt tekintve növekedés tapasztalható, ami csökkenti a piacra lépés kockázatát (1. táblázat).

	Bevétel (millió Forint)	Végpontoszám (db)
2008		
2009		
Növekedés %		

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

1. táblázat: A 2 Mbit/s feletti piac bevétel és végpontoszám szerinti változása (2008-ról 2009-re, %)

Az alacsony piacra lépési korlátokra utalnak a piaci tapasztalatok is, hiszen a 2 Mbit/s feletti piacon az alternatív szolgáltatók jelentős piaci részesedést tudtak elérni az elmúlt években, tehát az elsüllyedt költségek nagysága és a nehezen megkettőzhető infrastruktúra nem képviselt olyan mértékű akadályt, amely a belépést és a piaci terjeszkedést megakadályozta volna (2. táblázat).

	Bevétel alapján	Végpontoszám alapján
Inkumbens szolgáltatók		
Alternatív szolgáltatók		

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

2. táblázat: Az inkumbens szolgáltatók és alternatív szolgáltatók jelenléte a 2 Mbit/s feletti piacon (2009, %)

Jogi-adminisztratív korlátok

A jogi és adminisztratív belépési korlátok a bérelt vonali infrastruktúra kiépítése esetén ma már nem jelentősek, az elektronikus hírközlésre vonatkozó jogszabályok semmilyen jelentős korlátozást nem tartalmaznak. Esetenként a bérelt vonali infrastruktúra kiépítését építési hatóságként engedélyező helyi önkormányzatok jogalkalmazási gyakorlata teheti nehezebbé, az indokoltnál hosszabban tartóvá és esetenként drágábbá az új szakaszok kiépítését. Ezek az esetlegesen előforduló adminisztratív akadályok azonban nem olyan mértékűek, amelyek belépési korlátot jelentenének.

A leírtak alapján megállapítottam, hogy a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződötési szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piacon nem érvényesülnek magas és nem átmeneti belépési korlátok, így a piac szabályozási szempontból való érintettségének megállapításához szükséges első feltétel nem teljesül.

1.9.2.2. A piac fejlődési tendenciája a hatékony verseny felé

Annak ellenére, hogy az ex-ante vizsgálati kritériumok közül az első szempont nem teljesült, tehát a piacra nem jellemző a magas és nem átmeneti belépési korlátok érvényesülése, szükségesnek tartottam a piacon érvényesülő verseny dinamikus szemléletű vizsgálatát.

A hatékony versenyhez való közeledés esete akkor áll fenn, ha az adott piacon a külső szabályozói beavatkozás megszüntetése esetén a piac az önszabályozó mechanizmusai révén a külső szabályozási beavatkozás célját a vizsgált időtávon belül elérné. Ennek megfelelően a hatékony versenyhez való közeledés vizsgálata során annak az áttekintése szükséges, hogy léteznek-e olyan piaci mechanizmusok, amelyek a verseny erősödésére utalnak.

A vizsgálatok során ennek megfelelően áttekintettem, hogy léteznek-e olyan piaci folyamatok, amelyek a verseny erősödésére utalnának. A vizsgálatok során a piac dinamikáját, a piaci részesedéseket, valamint az ártrendeket és az árazási magatartást vizsgáltam.

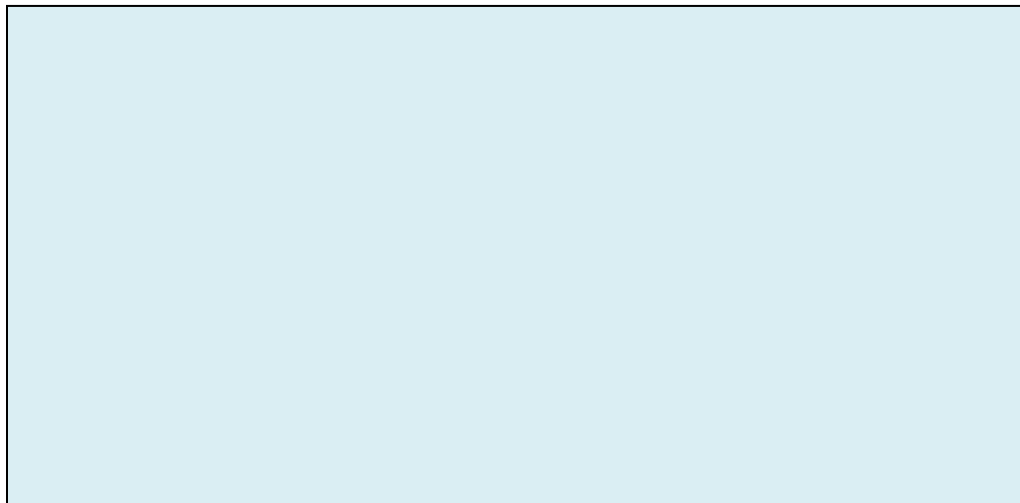
1.9.2.2.1. A piac dinamikája

Az előző pontban, a belépési korlátok vizsgálata során leírtaknak megfelelően megállapítottam, hogy a 2 Mbit/s feletti sávszélességű bérelt vonalak piacán az elmúlt időszakban mind a volument (végpontszám, kiépített kapacitás), mind a bevételt tekintve növekedés tapasztalható, ezzel szemben a 2 Mbit/s alatti szegmens folyamatos csökkenést mutat és ezekben a folyamatokban jelen piacelemzés előrettekintő időtávján sem várható változás.

1.9.2.2.2. Piaci részesedések

A piaci részesedések megfelelő verseny jelenlétére utalnak a 2 Mbit/s feletti sávszélességű alpiacon. Az alternatív szolgáltatók a korábbi években gyors ütemben megszerzett piaci

részesedésüket képesek voltak megtartani mind a bevételek, mind a végpontszámok alapján (4. ábra). Piaci részesedésük az időszak végén mind volumen, mind bevétel tekintetében meghaladta az inkumbens szolgáltatók részesedését.

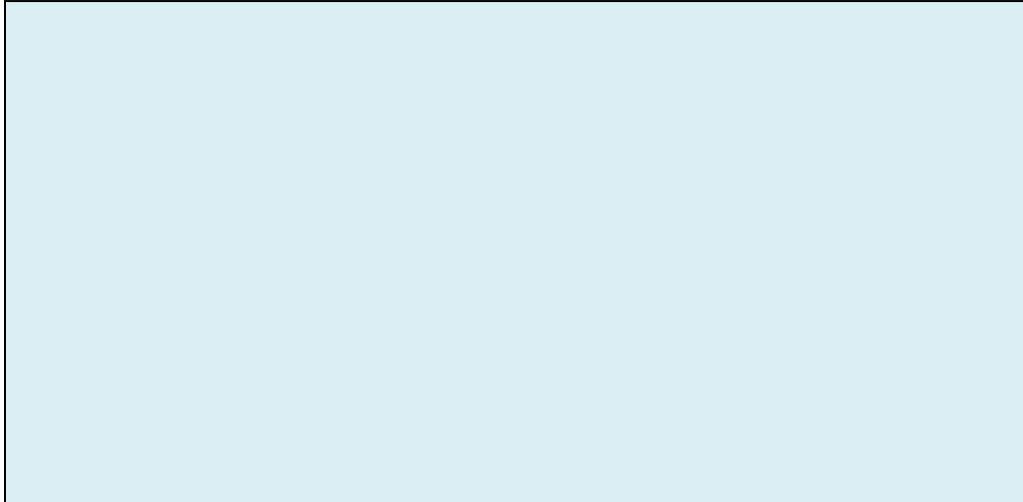
Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

4. ábra: A 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások piacán az alternatív szolgáltatók bevétel és végpontszám alapú piaci részesedésének aránya a teljes (> 2 Mbit/s) piachoz (2008-2009, %)

I.9.2.2.3. Ártrendek, árazási magatartás

A 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások piacán a bérelt vonalak átlagos értékesítési árai 2008-hoz képest csökkentek 2009-ben (5. ábra).

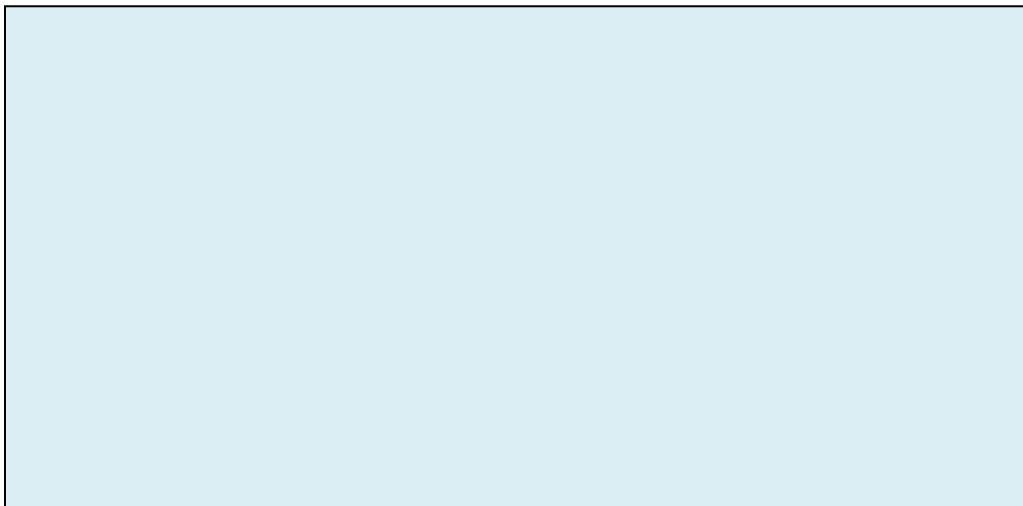
A csökkenés mértéke **xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx üzleti titkot tartalmazxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx**
xxxxxxxxxxxxxxxxx üzleti titkot tartalmaz xxxxxxxxxxxxxxxx.

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

5. ábra: A 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások átlagos havi díjai (2008-2009, ezer Forint)

Az egyszeri díjak (6. ábra) a 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások piacán szintén csökkentek 2008-ról 2009-re, a 34 Mbit/s és 155 Mbit/s bérelt vonalak átlagos egyszeri díjai **xxxxxxxxxxxxx üzleti titkot tartalmaz xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx** **xxxxxxxxxxxxx üzleti titkot tartalmaz xxxxxxxxxxxxxxxx**. A legnagyobb arányú csökkenés a **xxxxxxxxxxxxx üzleti titkot tartalmaz xxxxxxxxxxxxxxxx**.

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

6. ábra: A 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások átlagos egyszeri díjai (2008-2009, ezer Forint)

A két mutató vonatkozásában megállapítottam, hogy mind a piaci részesedések alakulása, mind a csökkenő árak a verseny erősödére utalnak a 2 Mbit/s feletti bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmens piacán.

I.9.2.2.4. A hatékony verseny meglétére vonatkozó vizsgálatok eredménye

A piaci folyamatok vizsgálata alapján megállapítottam, hogy a „2 Mbit/s feletti bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” nagykereskedelmi alpiacon a verseny fokozatosan erősödik (alternatív szolgáltatók jelenléte, piaci részesedések, piacralépési korlátok és az árak alakulása tekintetében) és a feltárt piaci folyamatok az elemzés előretekintő időtávján is a fennállnak, így várható, hogy a piac szabályozói beavatkozás nélkül, az önszabályozó mechanizmusok révén is eléri a szabályozás célját.

I.9.2.3. Az érintettség vizsgálatának eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén” elnevezésű piac tekintetében az Európai Bizottság által használt ex-ante szabályozást megalapozó három kritérium közül sem a „magas, nem átmeneti belépési korlátok” kritérium, sem a „piac fejlődési tendenciája a hatékony verseny felé” kritérium nem teljesül, ezért a vizsgált nagykereskedelmi piac ex-ante szabályozási szempontból nem tekinthető érintettnek.

II. PIACELEMZÉS, JPE SZOLGÁLTATÓK AZONOSÍTÁSA

II.1. A JPE szolgáltatók azonosításának menete (piacelemzés)

A piacmeghatározás során megállapítottam, hogy az „analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piac szabályozási szempontból érintettnek tekintendő, ezért szükséges az érintett piacra vonatkozóan a piacelemzés elvégzése, és szükség esetén jelentős piaci erejű szolgáltatók kijelölése.

A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató (a továbbiakban: **JPE szolgáltató**) – összhangban az Eht. 62. § (3) bekezdésében írtakkal – az a vállalkozás, amely valamely érintett piacon, amelyen a gazdasági verseny nem hatékony, egyedül (a továbbiakban: **önálló erőfölény**) vagy más szolgáltatóval közösen (a továbbiakban: **közös erőfölény**) gazdasági erőfölényben van. A gazdasági erőfölény olyan gazdasági helyzet, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa.

A piac elemzése során az Európai Bizottság „Útmutató a piacelemzéshez és a JPE felméréshez” c. iránymutatása (a továbbiakban: Iránymutatás) 78. pontjában, a piaci erő megítéléséhez szükséges következő szempontok figyelembevételével jártam el:

- piaci részesedés,
- a vállalkozás mérete,
- ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett,
- technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség,
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje,
- könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz,
- áru/szolgáltatási diverzifikáció,
- méretgazdaságosság,
- választék-gazdaságosság,
- vertikális integráció,
- fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat,
- a potenciális verseny hiánya,
- a terjeszkedés akadályai.

A felsorolt szempontok eltérő relevanciával bírnak az analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense elnevezésű piac vizsgálatára szempontjából, a teljesség igénye miatt azonban a kevésbé releváns kritériumok vizsgálatával is foglalkoztam, amelynek során indokoltam, hogy miért tekintem e szempontokat az adott érintett piac vonatkozásában kevésbé jelentősnek.

Az önálló erőfölény vizsgálatát követően került sor a közös erőfölény vizsgálatára.

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

7. ábra: A szolgáltatók az analóg bérelt vonali és 2 Mbit/s és ennél kisebb digitális bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szegmens szolgáltatásaiból származó bevételeinek megoszlása (2009, %)

A bevételi mutatón alapuló piaci részesedések vizsgálata azonban félrevezető lehet a jelentős piaci erő megítélés szempontjából. A bevételek nagyságát ugyanis alapvetően meghatározza a kiépített bérelt vonali szakaszok átlagos hossza, ami a [REDACTED] [REDACTED] üzleti titkot tartalmaz [REDACTED] [REDACTED] üzleti titkot tartalmaz [REDACTED] [REDACTED] üzleti titkot tartalmaz [REDACTED] [REDACTED] A kiterjedtebb hálózat és a nagyszámú jelenléti pont (tehát a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés) tehát rövidebb bérelt vonali szakaszokat és így alacsonyabb összbevételt eredményez. A leírtak alapján tehát a bérelt vonali piacon a bevétel alapú piaci részesedés kevésbé jelzi a szolgáltatók gazdasági erejét, a naturáliák (végpontszám, kapacitás) vizsgálata pontosabb képet ad a piaci erő meglétéről.

A végpontszámok alakulása alapján a bevételekhez hasonló piacsűkülés figyelhető meg, [REDACTED] [REDACTED] üzleti titkot tartalmaz [REDACTED].

A végpontszámok szolgáltatók közötti megoszlását vizsgálva (8. ábra) megállapítható, hogy az analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense piacon a [REDACTED] [REDACTED] üzleti titkot tartalmaz [REDACTED] [REDACTED] üzleti titkot tartalmaz [REDACTED].

lépését. Ennek megfelelően érdemben nem lehet arra számítani, hogy a piacon már jelenlévő szolgáltatók mellett olyan új szereplők jelennek meg a piacon, amelyek jelentős lefedettségű helyi elérési hálózatot építenek ki. Ennek megfelelően a potenciális verseny nem befolyásolja sem a piacvezető, sem a kisebb bérelt vonali szolgáltatók piaci magatartását, így nem képes a piaci erőfölény ellensúlyozására.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy a potenciális verseny és a terjeszkedés akadályai a piacelemzés előretekintő időtávján nem korlátozzák az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét az érintett piacon.

II.2.1.3. A vállalkozás mérete

A piaci erőfölény megítélésének fontos szempontja a vállalkozás méretének vizsgálata, mert a nagy méret kihasználása lehetőséget teremt a piaci verseny különböző területein (termelés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F stb.) az előnyszerzésre.

A méretbeli különbségeknek a jelentős piaci erő megítélése szempontjából a piacon már jelenlévő szereplők között, és ott esetleg később potenciálisan megjelenő szolgáltatók viszonylatában is szerepük van.

A 3. táblázat bemutatja az érintett piacon működő vállalkozások közül a jelentősebbek méretének és pénzügyi helyzetének néhány jellemző adatát.

A táblázat adatai szerint a vállalkozások méretét tekintve az „összes eszköz” illetve „összes bevétel” dimenzió tekintetében egyik jelentősebb szolgáltató sem veszi fel a versenyt a Magyar Telekommal.

Megállapítottam, hogy az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó vállalkozások között nincs olyan, amelynek vállalati mérete összevethető lenne a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltató vállalat méretével, ami tovább erősíti az adott vállalkozás jelentős piaci erejét az adott piacon.

3. táblázat Az érintett piacon tevékenykedő jelentősebb szolgáltatók fontosabb pénzügyi mutatói 2009-ben

Szolgáltatók	Összes eszköz (millió Ft)	Tárgyi eszközök aránya (%)	Tőkeellátottság (%)	Likviditási mutató (%)	Esedékességi mutató (%)	A dísságfedezeti mutató (%)	Összes bevétel (millió Ft)	Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (millió Ft)	Adózott eredmény (millió Ft)	Befektetett eszközök beszerzése (millió Ft)	Befektetett eszközök eladása (millió Ft)
Magyar Telekom											
Invitel											
GTS											
AH											
UPC											

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

Forrás: Piacelemzési adatbázis

II.2.1.4. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

Tekintettel arra, hogy minden távközlési infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje közép-, illetve hosszú távú, ezért a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a távközlési vállalatok számára. A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz történő hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és reputációja. Amennyiben valamely vállalkozás a fenti szempontok alapján jobb megítélésnek örvend, könnyebben juthat pénzügyi forrásokhoz és ebből számottevő piaci előnye származhat.

Az adott érintett piacon a potenciális belépők, illetve a piacon már jelenlévő szolgáltatók saját helyi hálózatainak fejlesztési lehetőségei szempontjából releváns kérdés annak vizsgálata, hogy az egyes szereplők milyen feltételekkel képesek külső forrásokat bevonni fejlesztéseikbe.

Ezt vizsgálva megállapítható, hogy pénzügyi szempontból nagyobb kockázatot jelent egy már meglévő helyi hálózat mellett egy új, de alapvetően ugyanolyan szolgáltatások nyújtására képes hálózat kiépítése, így egy ilyen fejlesztés, mint projekt finanszírozása az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel finanszírozható.

A piacon tevékenykedő vállalatok általános vállalati forrásokból (vállalati kötvény-, esetleg részvénykibocsátás, vállalati hitelfelvétel stb.) is finanszírozhatják helyi hálózatépítési fejlesztéseiket. Ennek feltételei alapvetően azon múlnak, hogy milyen a vállalat általános pénzügyi megítélése a forrást biztosító szereplők (hitelező bankok, iparági befektetési alapok) részéről.

Ennek kapcsán megállapítható, hogy a legerősebb háttérrel a hazai nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatásra alkalmas hálózatok tulajdonosai közül a legnagyobb piaci részesedésű szolgáltató rendelkezik **xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx üzleti titkot tartalmaz xxxxxxxxxxxxxxxx xxxxxxxxxxxx üzleti titkot tartalmaz xxxxxxxx**. (Néhány fontosabb pénzügyi mutató értékét a nagykereskedelmi piacon szereplő, illetve oda potenciálisan belépni tudó szolgáltatók esetén mutatja a 3. táblázat).

Megállapítottam, hogy a fenti szempont tovább erősíti az adott szolgáltató erőfölényét az érintett piacon.

II.2.1.5. A nehezen megkettőzhető infrastruktúra ellenőrzése

Az infrastruktúrával, mint belépési korláttal már a piac meghatározása során is foglalkoztam.

Rögzítésre került, hogy az új, bérelt vonali szolgáltatásra alkalmas hozzáférési infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban egyáltalán nem biztos (új, saját infrastruktúrával rendelkező piaci belépő esetén valószínűtlen). Megállapítottam továbbá, hogy a bérelt vonali végződtetési szegmens

szolgáltatás piaca esetében a bérelt vonali előfizető hozzáférési pontja és a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakaszt – tehát a végződtetési szegmenst – az esetek nagy részében ténylegesen ki kell építeni, általában ugyanis ezen a szakaszon már nincsenek előre beépített szabad kapacitások, legfeljebb egy-egy speciális esetben. Ennek következtében a 6. piac esetében a szolgáltatóknak a végződtetési szegmens kiépítésére való lehetősége (műszaki megvalósítás, illetve gazdasági ésszerűség) a meghatározó. Ezt alapvetően a szolgáltató különböző hálózatainak a kiterjedtsége, ezen belül is a jelenléti pontok országos eloszlása befolyásolja leginkább. A hálózati lefedettség vizsgálata során valamennyi lehetséges hálózati megvalósítást figyelembe vettem (tehát a helyhez kötött telefonhálózat mellett pl. mikrohullámú linkek, VSAT összeköttetések, rádiós pont-multipont rendszerek stb.) és megállapítottam, hogy a Magyar Telekomnak, a GTS-nek, az AH-nak eltérő mértékű, de lényegét tekintve országos lefedettsége van, és az Invitel hálózata sem korlátozódik csupán a szolgáltató volt koncessziós területére. A hálózat „kiterjedtsége”, a legközelebbi jelenléti pont elérhetősége tekintetében azonban a Magyar Telekom jelentős előnyben van a többi szolgáltatóhoz képest. Ez lehetővé teszi számára, hogy a bérelt vonali végződtetési szegmens kiépítése során a többi szolgáltatónál rövidebb szakaszokat alakítson ki.

Mindezek miatt megállapítottam, hogy az érintett piacon hosszabb távon is a Magyar Telekom rendelkezik a legkiterjedtebb ellenőrzéssel a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett, amely alkalmas arra, hogy tovább erősítse piaci erejét.

II.2.1.6. Vertikális integráció

A vertikális integráció megvalósulása esetén arról beszélhetünk, hogy egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. Az ilyen szolgáltató a termelési folyamat különböző szintjeinek egy vállalkozáson belüli integrálása miatt képes a jobb árak elérésére (pl. eltérő belső és külső árak meghatározásával) és ebből fakadóan a piaci előnyszerzésre.

A vertikális integrációból fakadó piaci előnyszerzés a bérelt vonali szolgáltatások piacán is értelmezhető a kiskereskedelmi és az inputként szolgáló nagykereskedelmi szolgáltatások vonatkozásában, azaz a nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója, mint a ráépülő kiskereskedelmi piac aktív szereplője a kiskereskedelmi piacon előnyösebb helyzetben van azáltal, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges „inputot” (alapvetően a szolgáltatás nyújtásához szükséges előfizetői bérelt vonali szakaszt), nagykereskedelmi szolgáltatást, a kiskereskedelmi piac egyéb szereplőivel ellentétben nem kényszerül a nagykereskedelmi piacon beszerezni, illetve önállóan, új szolgáltatásként előállítani (utóbbinak jelentős új beruházási igénye alól is mentesül).

A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatáshoz a kiskereskedelmi piacon meghatározó szolgáltatók jellemzően saját maguk építik ki a végződtetési szegmenst, tehát a saját infrastruktúrával való szolgáltatásnyújtás a jellemző. Továbbá megállapítható az is, hogy a meghatározó piaci szereplők (Magyar Telekom, Invitel, GTS, AH, UPC Magyarország Kft. [a továbbiakban: UPC]) a kis- és nagykereskedelmi piacon egyaránt jelen vannak. Kisebb

mértékben fordul elő ezen szolgáltatók esetében, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához nagykereskedelmi szolgáltatásként veszik igénybe a szükséges végződtetési szakaszt. A saját megvalósítással, illetve bérléssel kapcsolatos beruházási döntések természetesen minden esetben egyedi mérlegelésen alapulnak, a saját megvalósítás – így az értéklánc teljes egésze feletti ellenőrzés – lehetőségét azonban döntően befolyásolja a saját hálózat kiterjedtsége, a jelenléti pontok megléte (lásd még: II.2.1.5. A nehezen megkettőzhető infrastruktúra ellenőrzése). Ha megvizsgáljuk a jelentős piaci szereplőket ebből a szempontból, akkor megállapíthatjuk, hogy míg a Magyar Telekom egyáltalán nem kényszerül rá, hogy nagykereskedelmi inputként szerezzé be a végződtetési szakaszt, addig az Invitel, az AH és a UPC esetében az igénybevett nagykereskedelmi végpontok és az értékesített kiskereskedelmi végpontok közötti arány **x üzleti titkot tartalmaz x**, a GTS esetében pedig **x üzleti titkot tartalmaz x**. A vertikális integrációból fakadó előnyszerzés tekintetében tehát a Magyar Telekom van a legkedvezőbb helyzetben.

A leírtak alapján megállapítottam, hogy a kiskereskedelmi piacon a saját hálózattal rendelkező szolgáltatók az esetleges szolgáltatásalapú kihívókkal szemben jelentős előnnyel rendelkeznek a vertikális integrációból származó előnyök kihasználása révén, míg a Magyar Telekom kiterjedt hálózata révén a döntően saját infrastruktúrával szolgáltatást nyújtó kihívókhöz képest is sokkal kisebb mértékben van ráutalva a nagykereskedelmi szolgáltatásokra, amely alkalmassá teszi arra, hogy az adott érintett nagykereskedelmi piacon meglévő piaci erejét érvényesíteni legyen képes a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás piacán.

II.2.1.7. Méretgazdaságosság

A méretgazdaságosság forrása a termelésnövekedés révén elérhető fajlagos költségcsökkenés. A méretgazdaságosság elemzése és megítélése a piaci részesedéssel, a vállalatmérettel, valamint az alkalmazott technológiával, az infrastruktúrával kapcsolatos adatok alapján valósítható meg. A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken. (Ez a fix költségekre vezethető vissza.)

Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Ez a helyzet a bérelt vonali szolgáltatások nyújtásához szükséges infrastruktúra esetén is fennáll.

A méretgazdaságosság a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, hiszen olcsóbban nyújtja a szolgáltatását a szolgáltató, azonban ez strukturális belépési korlátként is funkcionálhat más szolgáltatók vonatkozásában, ugyanis a szolgáltatónak piaci előnye származhat abból, hogy a méretgazdaságosságot kihasználva állít elő valamely terméket.

Az adott piacon a jelentős piaci erejüként vizsgált Magyar Telekom a versenytársakhoz képest nagyobb méretgazdaságossággal rendelkezik, különösen a helyi hálózat vonatkozásában, amely az adott szolgáltató piaci erejét tovább erősíti.

II.2.1.8. Választékgazdaságosság

A választékgazdaságosság hatása abból ered, hogy az egységnyi kibocsátásra eső költségek csökkennek annak következtében, ha ugyanazon vállalkozás egy termékét vagy szolgáltatását még egy vagy több más termékkel, szolgáltatással együtt, közös termelési folyamatban állítja elő.

A költségmegtakarítás abból származik, hogy e termékek és szolgáltatások esetében azonos eljárásokat, folyamatokat alkalmaznak. Hálózati infrastruktúrát igénylő szolgáltatások esetén jelentős választékgazdaságossági hatást biztosíthat a szolgáltató számára az, hogy több szolgáltatását is alapvetően ugyanazt az infrastruktúrát igénybe véve nyújtja. Az a piaci szereplő, amely képes ennek realizálására, nyilvánvalóan számottevő előnyre tehet szert azon versenytársaival szemben, amelyek viszont képtelenek erre.

A választékgazdaságosság – a méretgazdaságossághoz hasonlóan – a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, de strukturális belépési korlátként is funkcionálhat. A Magyar Telekom a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásokra (melyeknek nélkülözhetetlen és kritikus eleme a végződtetési szegmens) építve a legkiterjedtebb szolgáltatási portfólióval rendelkezik, az összes kapcsolódó piacon jelen van.

Az érintett nagykereskedelmi piacon a jelentős piaci erejüként vizsgált Magyar Telekom – mivel igen széles szolgáltatási palettát kínál alapvetően ugyanazon infrastruktúrán – versenytársaikhoz képest nagyobb mértékben képes kihasználni a választékgazdaságosság előnyeit, amely a szolgáltató jelentős piaci erejét tovább növeli.

II.2.1.9. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

Az Európai Bizottság Iránymutatása nagy súlyt helyez a kiegyenlítő vásárlóerő szerepének vizsgálatára. Az Iránymutatás szerint a kiegyenlítő vásárlóerő alatt a nagy vevők azon képességét kell érteni, hogy ésszerű időn belül megfelelő alternatív megoldásra (leginkább más cég szolgáltatásainak igénybevétele) képesek átváltani, ha a szállító árat emel, vagy hátrányosan módosítja a szállítási feltételeket.

A piaci szereplők pozícióját nagymértékben befolyásolja a piaci kapcsolatrendszer, a viszonylati függőség mértéke. E célból elemezni kell a szolgáltatók szállítói és vevői kapcsolatrendszerét, és tételesen ismerni kell a legnagyobb (5, esetleg 10) szállítót és vevőt, és a velük bonyolított forgalom nagyságát (részeseződését a teljes forgalomban). Releváns információval szolgálhat a szállítói és vevői részeseződések időbeni (2-3 év) alakulásának vizsgálata.

Az érintett piacon a Magyar Telekom ügyfeleinek ezen kritérium szerinti kitettsége az eladói oldal koncentrálttsága miatt magasnak tekinthető, ami a jelen nagykereskedelmi piacon elég általános. (A szolgáltatók által kitöltött adatkérő táblák alapján megállapítható, hogy a B.18. „Más társszolgáltatótól igénybe vett bérelt vonali szolgáltatás – kiadások és mennyiség”

táblázat adott sorát kitöltő szolgáltatók jelentős része legnagyobb partnerként a Magyar Telekomot jelölte meg.)

Ugyanakkor a szolgáltatóváltás költsége magas, ugyanis az ügyfeleket általában többéves szerződések kötik a szolgáltatóhoz, tekintettel a szolgáltatás nyújtására általában jellemző újonnan történő kiépítésre és a vele járó magasabb kockázatok viselésére (terítésére), amelynek esetleges felbontása igen költséges.

A nagykereskedelmi szolgáltatás vásárlói a jelenlegi nagykereskedelmi szolgáltatási kínálatot figyelembe véve nincsenek alkupozícióban, az esetek jelentős részében egy, vagy legfeljebb két szolgáltatótól képesek igénybe venni az adott nagykereskedelmi szolgáltatást. A nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója ugyanakkor nem kényszerül arra, hogy a szolgáltatás potenciális (vállalatcsoporton kívüli, tehát harmadik félnek számító) igénybe vevőjének értékesítse a szolgáltatást, mivel a vállalaton, illetve vállalatcsoporton belül saját maga integrált szolgáltatásként a kiskereskedelmi piacon képes értékesíteni azt.

Emiatt a nagykereskedelmi piac szereplőinek kiegyenlítő vásárlóereje alacsony, érdemben nem képes ellensúlyozni a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtójának erőfölényét.

Az adott nagykereskedelmi piac szolgáltatásait igénybe vevő szereplők kiegyenlítő vásárlóereje mindezt egybevetve az előbbieik alapján alacsonynak tekinthető, amely érdemben nem képes ellensúlyozni az érintett piacon jelentős piaci erejüként vizsgált szolgáltató erőfölényét.

II.2.2. További szempontok

II.2.2.1. Technológiai előny, technológiai fölény

Technológiai előny abban az esetben érvényesül, ha valamely érintett piacon olyan új technológia van jelen, amely valamely szolgáltató számára lehetővé teszi valamely szolgáltatás(ok) olcsóbb, hatékonyabb és/vagy magasabb szintű nyújtását. Ez a szempont tehát elsősorban több szolgáltató viszonylatában értelmezhető.

A piacon alkalmazott lényeges technológiák közül egyik sem tekinthető a többihez képest kiemelkedőnek. A leggyakrabban alkalmazott technológiák szabványosítottak, a berendezésgyártók piacán verseny uralkodik, terjedésüket tehát ezen tényezők nem, sokkal inkább a szolgáltatás alapját jelentő hálózatok kiépítettsége, a hálózatok tulajdonosainak stratégiája és pénzügyi lehetőségei befolyásolják.

Megállapítottam, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.2.2.2. Termék/szolgáltatási diverzifikáció

Az áru/szolgáltatási diverzifikáció azt a gyakorlatot takarja, amikor a szolgáltatók a piacon nyújtott szolgáltatásokat csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kínálják. Ez a gyakorlat

könnyen vezethet versenykorlátozáshoz, amennyiben egyes szolgáltatások kizárólag csomagban vásárolhatók meg, illetve ha az egyik piacon nyújtott szolgáltatás igénybevételét a szolgáltatók más piacon nyújtott szolgáltatás(ok) igénybevételével kapcsolják össze. Az ilyen gyakorlat lehetőséget teremthet a csomagot képző szolgáltató számára a piaci előnyszerzésre.

A fogalom alapvetően a kiskereskedelmi piacokhoz köthető, ahol a szolgáltatás nyújtója piaci előnyhöz juthat azáltal, hogy szolgáltatását a versenytársaihoz képest jobban képes pozícionálni, illetve annak a felhasználók szemében egyedi jelleget kialakítani, márkanevet és a hozzátartozó arculatot építeni, például a szolgáltatás elemek kombinációjával, annak minőségi jellemzőivel, a kialakított csomagképzéssel.

A nagykereskedelmi piacokon szabványosított szolgáltatásokat nyújtanak, ahol a szolgáltatás igénybe vevői főként az alapszolgáltatás igénybe vételében érdekeltek, a kapcsolódó (és a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges) szolgáltatásokat gyakran önmaguk is képesek előállítani, illetve más nagykereskedelmi szolgáltatótól igénybe venni.

Megállapítottam, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.2.2.3. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatnak főleg a kiskereskedelmi piacokon (illetve a többszereplős nagykereskedelmi piacokon) van szerepe a piaci erő megítélése szempontjából.

A megállapodások itt szinte minden esetben a szolgáltatók közötti tárgyalások eredményeként jönnek létre, a nagykereskedelmi szolgáltatások nyújtói között elvben csak abban lehet különbség, hogy foglalkozik-e külön vállalati egység, csoport a nagykereskedelmi szerződésekkel. A (kevés számú) nagykereskedelmi piaci szereplő esetén ilyen szervezeti egység általában létezik.

Megállapítottam, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.3. A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása az érintett piacon

Az analóg bérelt vonali és 2 Mbit/s és kisebb bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense elnevezésű piacon a Magyar Telekom piaci részesedése **xüzleti titkot tartalmaz x**, a legkiterjedtebb ellenőrzéssel rendelkezik a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett, és az egyéb vizsgált releváns kritériumok alapján (vállalkozás mérete, könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, vertikális integráció, méret- és választékgazdaságosság, kiegyenlítő vásárlóerő hiánya) is előnyben van a versenytársakhoz képest, továbbá piaci erejét a potenciális verseny által jelentett fenyegetés sem korlátozza.

Ennek megfelelően az érintett piacon a fenti kritériumok vizsgálata alapján jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítottam az alábbi szolgáltatót:

- **az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén” elnevezésű piacon a Magyar Telekom jelentős piaci erejű szolgáltató.**

II.4. Közös erőfölény vizsgálata

Vizsgáltam annak lehetőségét, hogy két, vagy több – versenyjogi értelemben – független vállalkozás azonos érintett piacon történő, azonos időn belüli tevékenysége, magatartása megvalósítja-e a közös erőfölény tényállását.

A Bizottság Iránymutatását is figyelembe véve, közös erőfölény akkor alakul ki, ha két, vagy több vállalkozás versenytársaikkal és vevőikkel, végső soron a fogyasztókkal szemben lényegében ugyanolyan helyzetben van, mint amilyenben egyetlen erőfölényben lévő vállalkozás lenne. Ehhez természetesen szükséges a közös érdekeltség, tehát az érintett vállalkozásoknak érdekében áll a többi, érintett piacon levő szolgáltatóval szemben közösen erőfölényes helyzet kialakítása (pl. a többiek kiszorítása). Ebből természetesen az is következik, hogy az érintett két, vagy több vállalkozás között nincs hatékony verseny az érintett piacon (pl. a piac felosztása).

A piac struktúrája alapján a közös erőfölény a szolgáltatók szerkezeti vagy egyéb kapcsolódása nélkül is megállapítható, ha a vizsgált szolgáltatók olyan piacon működnek, melyek szerkezete elősegíti a magatartások összehangolását¹³. Az Iránymutatás 97. pontja alapján az összehangolt magatartás kiváltására alkalmas piacok a következő jellemzőkkel írhatóak le:

- érett piac,
- stagnáló vagy mérsékelt növekedés a keresleti oldalon,
- a kereslet csekély rugalmassága,
- homogén termék,
- hasonló költségszerkezetek,
- hasonló piaci részesedések,
- műszaki újítások hiánya, érett technológia,
- nincsenek felesleges kapacitások,
- jelentős piacra lépési korlátok,
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya,
- a potenciális verseny hiánya,
- különféle informális vagy egyéb kapcsolatok az érintett szolgáltatók között,
- megtorló mechanizmusok,

¹³ Ld. még Iránymutatás 97. pont, illetve „Az Európai Parlament és a Tanács 2002/21/EK irányelve (2002. március 7.) az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról ("Keretirányelv")" (26) bevezető rendelkezése.

- árverseny hiánya vagy korlátozott lehetősége.

Az érintett piac vizsgálata alapján megállapítottam, hogy az „Analog bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense Magyarország területén” elnevezésű piac esetében érett, lassan szűkülő piacról beszélhetünk, jelentős piacra lépési korlátokkal (lásd még I.9. A piac érintettségének vizsgálata), aminek következtében a potenciális verseny sem jelent fenyegetést a piacon lévő szolgáltatók számára, amely tényezők elvileg elősegíthetik egyes piaci szereplők magatartásának összehangolását. A szolgáltatók költségszerkezetében (jelenléti pontok elérhetőségéből fakadó különbségek), a piaci részesedésekben meglévő jelentős különbségek, a kapacitáskorlátok hiánya azonban az esetleges együttműködés ellenében hat.

Mivel a végződtetési szegmens és az azt kiegészítő trónk szegmens szolgáltatás nagykereskedelmi piaci eladói azonos, saját infrastruktúrával rendelkező szolgáltatók és a trónk szegmens piaca versengő, azaz a hatékony versenyhez közeledik, ezért a végződtetési szegmensen történő összejátszás létrejöttéhez az erőfölény átvitel eszközei sem adottak.

Mivel a piaci aktivitást a közös erőfölény kialakulása ellenében ható tényezők (felmerült költségek, piaci részesedés, rendelkezésre álló kapacitás) erősebben befolyásolják, valamint az elmúlt időszak piaci folyamatai sem mutatnak a közös erőfölényes helyzet kialakulásának irányába, ezért a fenti kritériumok vizsgálata alapján **nem állapítottam meg közös erőfölényt, ennek megfelelően nem azonosítottam közös erőfölényben lévő szolgáltatókat az érintett piacon.**

III. KÖTELEZETTSÉGEK KIROVÁSA

Az Eht. 62. § (1) bekezdés b) pontja előírja, hogy az Elnök az érintett piacokon azonosított, jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókra a piacelemzés által feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget állapít meg, vagy a korábban jogszabályban, vagy a Hatóság határozatában megállapított legalább egy kötelezettséget fenntartja, illetve módosítja.

III. 1. Általános célok

A kötelezettségek meghatározása során messzemenőig szem előtt tartottam a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) által a Hatóság számára meghatározott feladatokat¹⁴, és az Eht.-ban meghatározott általános célokat¹⁵. A kötelezettségek kirovása során törekedtem arra, hogy a kirótt kötelezettségek biztosítsák az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését.

III. 2. Az alkalmazott elvek

A kötelezettségek meghatározása során az általános célokon kívül az Eht. 62. § (1) és a 63. § (1) bekezdéseiben foglaltaknak is megfelelően a következő elveket vettem figyelembe:

- A kirótt kötelezettségeknek az analóg bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense nagykereskedelmi piacán uralkodó versenyhiány következményeinek orvoslására kell irányulniuk.
- A kirótt kötelezettségeknek a feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak és azokkal arányosaknak kell lenniük.
- A kirótt kötelezettségek nem okozhatnak aránytalan terheket a szolgáltatók számára.
- A kirótt kötelezettségeknek a lehető legteljesebb mértékben alkalmazkodniuk kell a meghatározott piacok sajátosságaihoz.

III. 3. Az Elnök által kiróható kötelezettségek

Az Eht. a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon a következő kötelezettségek előírását teszi lehetővé¹⁶ az Elnök számára:

- átláthatóság,
- egyenlő elbánás,
- számviteli szétválasztás,

¹⁴ Mttv. 109. § (2), (5)

¹⁵ Eht. 2. §

¹⁶ Eht. XII. fejezet

- hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek,
- a közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai,
- költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége.

III. 4. Az alkalmazott kötelezettségek kiválasztása

Az Eht. alapján, amennyiben az Elnök a piacelemzés során egy vállalkozást jelentős piaci erejüként azonosít, akkor „a piacelemzés által feltárt, versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos mértékű kötelezettséget vagy kötelezettségeket ír elő a XI-XIV. fejezetben meghatározott kötelezettségfajták közül, vagy hatályában fenntartja, illetve módosítja a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókra korábban megállapított kötelezettségeket”.¹⁷ Ez a gyakorlatban a következő feladatok elvégzését teszi szükségessé:

- a versenyprobléma (versenyt korlátozó akadály) és az ebből fakadó lehetséges piaci torzulások azonosítása,
- arányos és indokolt kötelezettségek értékelése,
- arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása.

III.4.1. Versenyprobléma azonosítása

III.4.1.1. A versenyprobléma: gazdasági erőfölény az érintett piacon

A piacmeghatározás alapján azonosított piacon történt piacelemzés során megállapítottam, hogy az érintett piacon található egy szolgáltató, amely az adott piacon jelentős piaci erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa, azaz hogy versenytorzító magatartást tanúsítson.

III.4.1.2. Az erőfölényből fakadó lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások

Az érintett nagykereskedelmi piac sajátosságaiból adódóan a piacon a gazdasági erőfölényes helyzetből származó lehetséges piaci torzulások részben strukturális jellegűek, részben pedig a piac kínálati szereplőinek versenykorlátozó magatartásából fakadnak és a kiskereskedelmi piacon is torzulást okozhatnak. A piacon lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások közül az alábbiak érdemelnek megkülönböztetett figyelmet:

III.4.1.2.1. A hozzáférés megtagadása a nagykereskedelmi végződtetési szegmens piacán

A piac érintettségének vizsgálata során az analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szegmense esetében magas, a belépést akadályozó strukturális korlátokat azonosítottam (lásd még „I.9.1.1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése” fejezet). A piaci erő megítéléséhez szükséges szempontok vizsgálata során megállapítottam továbbá, hogy a hálózat „kiterjedtsége”, a

¹⁷ Eht. 63. § (1) bekezdés

legközelebbi jelenléti pont elérhetősége tekintetében a Magyar Telekom jelentős előnyben van a piacon már jelen lévő szolgáltatókkal szemben is, ami lehetővé teszi számára, hogy a bérelt vonali végződtetési szegmens kiépítése során a többi szolgáltatónál rövidebb szakaszokat alakítson ki, amely jelentős költségelőnyt biztosít a számára. A leírtak alapján megállapítottam, hogy a hozzáférési jogosultság biztosítása, a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatások nyújtásának előírása (Eht. 106. §) nélkül az elemzés időpontjában fennálló piaci körülmények mellett a jelentős piaci erővel rendelkezőként azonosított szolgáltató képes lehet arra, hogy a szűk infrastrukturális keresztmetszetet jelentő végződtetési szegmens esetében a nagykereskedelmi szolgáltatásnyújtástól való elzárkózással a kiskereskedelmi piacon versenyt támogató szolgáltatók piacra lépését megakadályozza, illetve indokolatlanul megnehezítse, valamint a piacon már jelen lévő versenytársakkal szemben kizorító magatartást folytasson.

A piacon működő jelentős piaci erejű szolgáltató számos ár- és nem árjellegű eszközt alkalmazhat annak érdekében, hogy a nagykereskedelmi piacon megszerzett pozícióját a kiskereskedelmi piacra kiterjessze.

III.4.1.2.2. Árjellegű versenytorzító magatartások

A hozzáférési jogosultság biztosítása mellett is bekövetkezhet a piaci verseny árjellegű eszközökkel történő torzítása, ami növelheti a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevő versenytársak költségeit, ronthatja az allokációs mechanizmusok hatékonyságát, továbbá kedvezőtlen fogyasztói, jóléti hatásokat idézhet elő. A vizsgált piacon lehetséges árjellegű versenytorzító magatartások közül az alábbiak érdemelnek megkülönböztetett figyelmet:

Árdiszkrimináció

Az árdiszkrimináció leggyakoribb megnyilvánulási formája lehet, hogy a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtására kötelezett, vertikálisan integrált jelentős piaci erejű szolgáltató a saját belső elszámolásában használt árnál magasabb áron értékesíti nagykereskedelmi vásárlói részére nagykereskedelmi szolgáltatását, annak érdekében, hogy jelentősen megdrágítsa, és ezzel versenyképtelenné tegye az általuk nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatásokat.

Árdiszkriminációnak minősül az is, ha a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója olyan mennyiségi árengedményeket alkalmaz, amellyel a szolgáltatás igénybe vevői közül a legnagyobbat hozza a legkedvezőbb helyzetbe (amely lehet pl. a saját leányvállalata).

A költségalapú áruk alkalmazásának (Eht. 108. §), valamint az egyenlő elbánás (Eht. 104. §) kötelezettségének előírása képes orvosolni az árdiszkriminációt.

Túlzó árazás / keresztfinanszírozás

A hozzáférési jogosultság biztosítására, a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatások nyújtására kötelezett jelentős piaci erejű szolgáltató képes a tényleges költségeit messze felülmúló nagykereskedelmi ár érvényesítésére. Nem szabályozott díjak esetén a nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás nyújtója számára

lehetőség nyílik a költségek által nem indokolt jövedelemátcsoportosításra, ami a versenyt torzítja és ellehetetleníti az optimális allokációt.

A leírt probléma gyakorlati alkalmazási formája az árprést okozó árazás, amelyet a JPE szolgáltató a nagykereskedelmi túlzó ár alkalmazásával ér el. Árprés esetén a túlzott nagykereskedelmi árak és a kiskereskedelmi piacon kialakult árak közötti árérés nem fedezi a nagykereskedelmi végződtetési szolgáltatást igénybe vevő szolgáltató kiskereskedelmi tevékenységének költségeit, ezzel az veszteségessé válik. Az Eht. 2011. augusztus 3-ától hatályos rendelkezései szerint azonban az árprés ellenőrzésével kapcsolatos eljárás lefolytatására a Hatóságnak már nincs hatásköre, ebben az esetben a Gazdasági Versenyhivatal jár el a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény vonatkozó rendelkezései szerint.

Ahogy az árdiszkrimináció esetében, úgy a túlzó nagykereskedelmi áraknál is a költségalapúsággal és díjak ellenőrizhetőségével kapcsolatos (Eht. 108. §) kötelezettség képes orvosolni a problémát. Ezen belül kevésbé beavatkozó jellegű eszköz a retail minus árszabályozás, ahol a Kötelezett bizonyos mértékig rugalmasan alakíthatja nagykereskedelmi árait a kiskereskedelmi árakon keresztül, és közvetlenül kezeli az árprézes helyzeteket. A keresztfinanszírozás nem kívánt hatásai kimutatásának adekvát szabályozási eszköze a számviteli szétválasztás (Eht. 105. §) alkalmazása, melynek eredménye egyben iránymutatást is ad a keresztfinanszírozással érintett másik piac(ok) szabályozási lépéseire.

Ragadozó/felfaló árazás

A nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmenshez tartozó szolgáltatás nyújtására kötelezett, vertikálisan integrált JPE szolgáltató a kiskereskedelmi piacon a ragadozó/felfaló árazással – vagyis a költségek által nem indokolt, mesterségesen alacsony árak alkalmazásával – képes arra, hogy az újabb szolgáltatók piacra lépését megakadályozza (foreclosure), illetve a már piacon lévő versenytársakat ellehetetlenítse, kiszorítsa, és így piacvezető szerepét hosszabb távon, verseny nélkül fenntartsa. A JPE szolgáltató ezáltal képessé válik a nagykereskedelmi piacon elért vezető szerepének a kiskereskedelmi piacra történő kiterjesztésére.

Itt a költségalapúsággal és díjak ellenőrizhetőségével kapcsolatos (Eht. 108. §) kötelezettségen belül egy kevésbé beavatkozó jellegű eszköz, a retail minus árszabályozás kínál megfelelő megoldást, megelőzve az árprézes helyzet tartós fennmaradását.

III.4.1.2.3. Nem árjellegű versenyproblémák

A piaci verseny nem árjellegű eszközökkel történő torzítására általában akkor kerülhet sor, ha az árszabályozás következtében az árdiszkrimináció lehetősége korlátozott. A leggyakrabban alkalmazott nem árjellegű versenytorzító eszközök, és azok hatásmechanizmusa az alábbiakban foglalható össze:

Az információ visszatartása

Ennek legáltalánosabb megvalósulási módja lehet, ha a nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejűnek minősülő szolgáltató olyan – sok esetben releváns – információval látja el a kiskereskedelmi ágazatát vagy a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót, amelyet nem juttat el annak versenytársaihoz, illetve különbséget tesz a szolgáltatást igénybevevő szolgáltatók között. Az ex-ante szabályozás hiánya esetén tehát a jelentős piaci erővel bíró (továbbiakban: JPE) szolgáltató képes lehet arra, hogy a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót jelentős versenyelőnyhöz juttassa a más szolgáltatóknak el nem jutott információ révén, és ezzel végső soron piaci erejének fenntartását vagy erősítését szolgálja.

Az átláthatóság (Eht. 102-103. §), mint a jelentős piaci erejű szolgáltatóra kiróható kötelezettség hatékony eszköz az információk visszatartásával szemben. Emellett fontos eszköz lehet az egyenlő elbánás (Eht. 104. §) kötelezettségének előírása, elsősorban a versenytárs és a jelentős piaci erejű szolgáltató kiskereskedelmi üzletága számára egyformán releváns információk körében.

Indokolatlan előírások, követelmények

A szolgáltató másik lehetséges eszköze lehet a versenytársak piacra történő belépésének nehezítésére vagy megakadályozására, ha eleve indokolatlan előírásokkal vagy követelményekkel nehezíti vagy akadályozza meg azt, hogy az alternatív szolgáltató a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szolgáltatást igénybe vegye. Ilyen irányú ex-ante kötelezettség hiányában a szolgáltatást nyújtó szolgáltató tehát képes lehet arra, hogy az összekapcsolás feltételeit olyan módon határozza meg, hogy azt nem vagy csak kevés igénybevevő szolgáltató legyen képes teljesíteni. Indokolatlan előírások, követelmények megállapítására elsősorban a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szolgáltatás technológiai, fizetési, adminisztratív feltételeinek meghatározásakor kerülhet sor.

A megfelelően előírt átláthatóság (Eht. 102-103. §), illetve az egyenlő elbánás (Eht. 104. §) előírása képes gátat szabni ezen eszköz alkalmazásának.

Késleltetési taktikák

A nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejűnek minősülő szolgáltatóknak módja van arra, hogy késleltetési taktikák alkalmazásával megkísérelje a nagykereskedelmi bérelt vonali végződteségi szolgáltatásra vonatkozó szerződése(k) megkötésének időbeli eltolását, halogatását, annak érdekében, hogy a vállalatcsoporthoz tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató a lehető leghosszabb ideig élvezhesse az elsőként piacra lépésből származó előnyöket, illetve, hogy ily módon is visszafogja, akadályozza a versenytársak üzleti aktivitását.

A szerződések esetén a nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejű szolgáltatóknak lehetősége van arra, hogy a jogosult szolgáltatók számára olyan mennyiségi vállalási

kötelezettségeket írjon elő, amelyek nem teljesítése súlyos szankciókkal jár. (Induló szolgáltatás esetében, különösen egy újonnan piacra lépő szolgáltató esetén igen nehéz megbízható becslést adni a szolgáltatás várható igénybevételéről.)

Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás

A nagykereskedelmi piacon a JPE szolgáltatónak lehetősége van arra, hogy rosszabb minőségben, kedvezőtlenebb feltételekkel nyújtson szolgáltatásokat a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő vállalatcsoporton kívüli cégeknek, mint a vállalatcsoporthoz tartozó szolgáltatónak.

Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók

A jelentős piaci erejűnek minősülő szolgáltatónak módja van arra, hogy a saját hálózati topológiája és értékesítési rendszere szerint alakítsa ki a hozzáférési pontokat és a kapcsolódó termékeket, így az általa alkalmazott szabványok, műszaki és gazdasági paraméterek használatára (ennek következtében az esetek jelentős részében az üzleti tervek módosítására) kényszeríti az új belépőket, amivel jelentős veszteségeket tud okozni azoknak.

III.4.1.2.4. Megállapítások

Az érintett piacot megvizsgálva megállapítottam, hogy a III.4.1.2.1. - III.4.1.2.3. pontokban ismertetett versenytorzító magatartások szabályozás híján felléphetnek az érintett piacokon. Ebből adódóan szükség van szabályozói intézkedések meghozatalára, illetve fenntartására, amelyek elősegítik a lehetséges versenyt torzító hatások csökkentését, elősegítve ezzel a verseny kialakulását és a fogyasztói érdekek jobb érvényesülését.

III.4.2. Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése

Minden, az Elnök által kirótt kötelezettségnek az Eht.-ban lefektetett általános célokat kell szolgálnia. Ezen felül a kötelezettségeknek a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak, azokkal arányosaknak kell lenniük¹⁸. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kötelezettségek:

- indokoltak, tehát megfelelnek a probléma természetének;
- arányosak, tehát megfelelnek a probléma súlyának.

Az Eht. XII. Fejezete lehetővé teszi az Elnök számára különböző kötelezettségek kirovását a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra, meghatározott versenyproblémák esetén. Ezek a kötelezettségek a III.3. pontban kerültek felsorolásra.

A lehetséges piactorzító magatartások vizsgálata során (III.4.1.2.1.-III.4.1.2.3. pontok) minden esetben megvizsgáltam, hogy melyek azok az Eht.-ban meghatározott kötelezettségek,

¹⁸ Eht. 63. §. (1).

amelyek a leginkább képesek az adott piactorzító magatartásformák kezelésére/megelőzésére. A piactorzító magatartások és a szabályozási eszközök összerendelése látható a 4. táblázatban.

Piactorzító magatartás	Kezelésére/megelőzésére alkalmas kötelezettség
Hozzáférés, szolgáltatás nyújtásának megtagadása	Hozzáférési kötelezettség (Eht. 106. §)
Árdiszkrimináció	Költségalapúság (Eht. 108. §) Egyenlő elbánás (Eht. 104 §)
Túlzó árazás, keresztfinanszírozás	Költségalapúság (Eht. 108. §) Számviteli szétválasztás (Eht. 105. §)
Ragadozó/felfaló árazás	Költségalapúság (Eht. 108. §) Számviteli szétválasztás (Eht. 105. §)
Az információ visszatartása	Átláthatóság (Eht. 102-103. §) Egyenlő elbánás (Eht. 104 §)
Indokolatlan előírások, követelmények	Átláthatóság (Eht. 102-103. §) Egyenlő elbánás (Eht. 104 §)

4. táblázat: Lehetséges piactorzító magatartásformák és a kezelésükre alkalmas kötelezettségek

A kötelezettségek meghatározása során részletesen vizsgáltam, hogy a felsorolt szabályozói eszközök milyen formában alkalmasak leginkább a feltárt lehetséges versenyprobléma következményeinek – ti. a leírt versenytorzító magatartások lehetőségének – orvoslására.

III.4.2.1. Átláthatóság

a)

Az Eht. 102. § alapján az Elnök határozatában átlátható működést biztosító kötelezettséget írhat elő a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára összekapcsolással, illetve hozzáféréssel kapcsolatban, és előírhatja a Kötelezett Szolgáltató számára meghatározott információk nyilvánosságra hozatalát. Az Eht. 102-103. §-ai szerinti „átláthatóság” kötelezettség előírásának egyik alapvető célja, hogy a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatások bizonyos feltételei a Jogosult Szolgáltatók számára nyilvánosak, megismerhetők legyenek. Ugyanakkor az átláthatóság kötelezettségét minden esetben valamilyen más kötelezettséggel együtt célszerű kiszabni, így más kötelezettségek teljesítésének, illetve gyakorlati megvalósulásának eszközeként is szolgál.

Az átláthatóság az analóg, 2 Mbit/s és ez alatti sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense elnevezésű piacon elsősorban a jelentős piaci erejű szolgáltató által nyújtott szolgáltatások igénybevételi feltételeinek

(beleértve az árat) nyilvánosságra hozatalát jelentheti. Ez segít a lehetséges versenyellenes magatartásformák (elsősorban a nem árjellegű versenytorzító magatartásformák, így például információ visszatartása, indokolatlan előírások) megelőzésében, láthatóvá tételében; a Jogosult vagy esetleg még csak a piacra belépni szándékozó szolgáltatók számára is transzparens, a megalapozott üzleti tervezést lehetővé tevő, illetve segítő viszonyok alakulnak ki, amely ezen kötelezettség hiányában más eszközzel nem érhető el. Az átláthatóság ilyen értelemben a nyilvánosság és az ellenőrizhetőség eszközeként hatékonyan szolgálja a hálózati szerződéskötési kötelezettség megfelelő érvényesülését, visszatarthatja továbbá a Kötelezett Szolgáltatót a hálózati szerződések körében a versenyellenes, egyoldalú, szolgáltatás-ellenszolgáltatás egyensúlyát kizáró szerződéses feltételek alkalmazásától.

Emellett az átláthatóság csökkenti annak a lehetőségét is, hogy a Kötelezett Szolgáltató a különböző Jogosult Szolgáltatókkal különböző feltételek mellett vagy különböző díjakon kössön hálózati szerződéseket, előnyben részesítve vagy hátrányba hozva ezzel egyes versenytársakat a piacon. Az átláthatóság kötelezettsége így alkalmas az „egyenlő elbánás” kötelezettség támogatására/ellenőrzésére.

Az NHH Tanácsa a DH-4018-3/2008. számú határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta az átláthatóság kötelezettségét, a fentiekben elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy az erőfölény és az abból fakadó lehetséges piactorzító magatartások továbbra is indokoltá teszik ezen kötelezettség fenntartását a rendelkező részben foglalt módosításokkal.

Az átláthatóság keretében nyilvánosságra hozandó információk körében nem történt módosulás az előző határozathoz képest. A szolgáltató – a DH-4018-3/2008. számú határozattal egyezően – továbbra is köteles nyilvánosságra hozni a szolgáltatás nyújtásának, valamint igénybevételének feltételeit, valamint az alkalmazott díjakat. A honlapon történő nyilvánosságra hozattal kapcsolatos előírásokat pontosítottam annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltatók a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges információkat a lehető legegyszerűbb módon megtalálják. Ennek keretében a Kötelezett Szolgáltató nemcsak a díjtáblázat, hanem valamennyi, az átláthatóság keretében kötelezően nyilvánosságra hozandó információ esetében köteles a NMHH részére bejelenteni azok pontos elérhetőségét (URL). A kötelezés valamennyi információra történő kiterjesztésének fő célja az, hogy a Kötelezett Szolgáltató társszolgáltatói és a befektetők, valamint az NMHH piacfelügyeleti eljárásaiban ne csak a jelentős piaci erejű szolgáltató díjai, hanem a szolgáltatásával kapcsolatos egyéb információk is könnyen megtalálhatóak legyenek a szolgáltató honlapján, vagyis tovább növekedjék az átláthatóság. Az átláthatóság biztosítását szolgálja továbbá, hogy a Hatóság honlapján (www.nmhh.hu) is közzétételre kerülnek az átláthatóság keretében megismerhető információk. Az adatok naprakészségét és ellenőrizhetőségét szolgálja az adat- és változás-bejelentésre vonatkozó pontos határidők előírása.

Az ellenőrzési tapasztalatok szintén azt támasztják alá, hogy indokolt a megfelelő internetes azonosító címek (URL-ek) Hatóság számára történő megküldésének az előírása. A korábbi tapasztalatok szerint a Kötelezett Szolgáltatók közül többen csak figyelmeztetés után küldték

meg az URL-eket. Amióta az új rendszer működik, a piaci szereplők még egyszer sem jelezték, hogy nem találták meg a díjakat a Kötelezett Szolgáltatók honlapján.

Mivel a Kötelezett Szolgáltató már kialakította honlapján ezt a felületet, a továbbiakban ennek frissítése, illetve kiegészítése az előző piacelemzések során kirótt kötelezettséghez képest nem okoz számottevő többletterhet a Kötelezett Szolgáltató számára, azaz **a kötelezettség a versenyproblémával és az ebből fakadó lehetséges piactorzító magatartásokkal arányos.**

b)

Tekintettel arra, hogy 2 Mbit/s sávszélesség feletti bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat nem azonosítottam az érintett piac részeként, ezért az átláthatóság kötelezettség értelemszerűen nem vonatkozhat az ezen szolgáltatásokkal kapcsolatos adatok kötelező nyilvánosságra hozatalára. Ennek megfelelően **jelen határozatban érintettként már nem azonosított „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piac tekintetében a Magyar Telekom jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását, és ebből következően – az Eht. 63. § (1) bekezdésének megfelelően – a Magyar Telekomot ezen a piacon terhelő valamennyi kötelezettség alkalmazását a határozat közlésnek napjával megszüntettem.**

III.4.2.2. Egyenlő elbánás

a)

Az Eht. 104. § (1) bekezdése értelmében a Hatóság határozatában összekapcsolással, illetve hozzáféréssel kapcsolatban egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettséget írhat elő a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára.

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettség a jelentős piaci erejű szolgáltatót visszatarthatja egyes versenyellenes magatartásformák alkalmazásától. Az analóg és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense elnevezésű piac esetében az egyenlő elbánás elsősorban azt jelenti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató nem tesz a szolgáltatások igénybe vevői között a szolgáltatás ellenértéke és igénybevételeinek feltételei tekintetében különbséget. Az egyenlő elbánás egyrészt a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók vonatkozásában lényegét tekintve azonos körülmények között lényegét tekintve azonos feltételek alkalmazását követeli meg a jelentős piaci erejű szolgáltatótól (Eht. 104. § (2) bekezdés a) pont). Másrészt pedig más szolgáltatók és a jelentős piaci erejű szolgáltató saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltató szolgáltatásai viszonyában követeli meg a diszkriminációmentességet. Ebben az esetben a jelentős piaci erejű szolgáltatónak legalább ugyanolyan feltételeket – többek között minőségben, nyújtott információk tekintetében – kell nyújtania más szolgáltatók számára, mint amilyeneket saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltató számára kínál (Eht. 104. § (2) bekezdés b) pont).

Az első kitétel (Eht. 104. § (2) bekezdés a) pont) tehát a Kötelezett Szolgáltató és a tőle elkülönült társszolgáltatók viszonylatát rendezi, azaz a jelentős piaci erejű szolgáltató ezen a csoporton belül nem tehet indokolatlan különbséget a szolgáltatók között lényeges feltételek tekintetében.

A második kitétel (Eht. 104. § (2) bekezdés b) pont) pedig arra az esetre vonatkozik, amikor a Kötelezett Szolgáltató vertikálisan integrált, rendelkezik kiskereskedelmi részleggel és így a lényeges feltételeket illetően a társszolgáltatókat legalább úgy kell kezelnie (de csoporton belül az első kitétel változatlanul érvényes), mint a saját kiskereskedelmi részlegét.

Az egyenlő elbánás megsértésének minősül különösen – az Eht. 104. § (3) bekezdésben foglaltaknak megfelelően többek között – ha a jelentős piaci erejű szolgáltató

- a hálózati szolgáltatás (jelen esetben nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatás) nyújtását indokolatlanul olyan műszaki feltételekhez köti, amelyek teljesítésére csak egyetlen vagy kevés szolgáltató képes,
- a hálózati szolgáltatás ellenértékének megállapításakor olyan árazási feltételeket állapít meg, amelyek alkalmazásával a legkedvezőbb feltételek csak egy vagy kevés számú szolgáltató számára válnak elérhetővé.

Az egyenlő elbánás a korábban vizsgált piactorzító magatartásformák közül hozzájárul a nem árjellegű versenyproblémák nagy részének – információ visszatartás, indokolatlan előírások, valamint az árjellegű versenyproblémák közül az árdiszkriminációnak – a kezeléséhez. Az egyenlő elbánás, mint kötelezettség tehát megfelel a probléma jellegének, hiszen visszatartja a nagykereskedelmi szolgáltatót attól, hogy jelentős piaci erejét kihasználva megemelje díjait, illetve a szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók kárára megváltoztassa a szolgáltatás igénybevételének feltételeit.

Másrészt az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettség a szolgáltatót visszatarthatja egyes, elsősorban nem árjellegű versenyellenes magatartásformák alkalmazásától. Ilyen helyzet állhat elő a piacra esetleg újonnan belépő szereplők viszonylatában, ahol az új piacra lépőt a Kötelezett a már piacon lévő szolgáltatókkal szemben alkalmazott feltételektől kedvezőtlenebb feltételekkel igyekezne távol tartani.

Az NHH Tanácsa a DH-4018-3/2008. számú határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta az egyenlő elbánás kötelezettségét, a fentiekben elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy az erőfölény és az abból fakadó lehetséges piactorzító magatartások továbbra is indokoltá teszik ezen kötelezettség változatlan formában, a szűkebb szolgáltatási körre vonatkozóan történő fenntartását.

Fontosnak tartom továbbá hangsúlyozni, hogy bár a Kötelezett Szolgáltató esetében továbbra sem tapasztaltam az egyenlő elbánás elvét sértő magatartást, azonban a szolgáltató által a múltban folytatott elektronikus hírközlési szabályt nem sértő gyakorlata nem zárja ki, hogy a jövőben (esetleg lényegesen megváltozó körülmények között) nem fordulhat elő diszkriminatív szolgáltatói gyakorlat. Az erőfölénnyel való visszaélés kockázatát növeli, hogy ezen piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacot koncentráltabb ügyfélkör és az egyedi igények

megjelenése jellemzi, ami az ügyfelekhez kapcsolódó információk kiemelt jelentőségére utal. Ennek ismeretében, és az egyenlő elbánás elvének folyamatos teljesülése érdekében fontosnak tartottam annak az előírását, hogy a Kötelezett által a Jogosult Szolgáltatók felé vállalt szolgáltatási feltételek nem lehetnek rosszabbak, mint amelyeket a Kötelezett a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő saját kiskereskedelmi szolgáltatására alkalmaz. Továbbá az egyenlő elbánás megsértésének különös eseteit részletező felsorolással is a jogkövető magatartás elősegítését kívántam előmozdítani.

A Kötelezett esetében előfordulhat, hogy a nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szervezeti egység és a kiskereskedelmi piacon működő szervezeti egység közötti információáramlás a Jogosult Szolgáltatók számára hátrányos következményekkel járhat. Ennek következtében sérülhet az egyenlő elbánás elve, amely a határozat rendelkező része szerint nem megengedhető.

A Kötelezett esetében előfordulhat, hogy a nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szervezeti egység és a kiskereskedelmi piacon működő szervezeti egység között olyan teljesítményértékelési rendszer működik, amely az egyes szervezeti egységek teljesítményét jelentősen módosíthatja az összekapcsolódó teljesítményértékelés hiánya miatti állapothoz képest. Ennek következtében sérülhet az egyenlő elbánás követelménye a Jogosult Szolgáltatók és a Kötelezett kiskereskedelmi részlege viszonyában. A rendelkező részben kirótt kötelezettség ezen lehetőséget zárja ki.

A Kötelezett esetében előfordulhat, hogy a kiskereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szervezeti egység és a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő Jogosultak számára a szolgáltatások létesítési határideje eltér. Amennyiben a kötelezett saját kiskereskedelmi szolgáltatásához szükséges idő rövidebb, felmerülhet az egyenlő elbánás sérelme, amelyet a rendelkező rész ezen előírása kizár.

Bár az előző határozathoz képest módosítást nem jelentett a rendelkező részben, mivel tartalmilag eddig is megtalálható volt benne, sőt az Eht. 104. § (3) bekezdés b) pontja közvetlenül is tiltja ezt a magatartásformát, a piaci tapasztalatok alapján elvi élel szükségesnek tartom leszögezni, hogy az egyenlő elbánás elvét sérti az a kereskedelmi gyakorlat, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató az adott nagykereskedelmi szolgáltatás tekintetében olyan mennyiségi kedvezményeket alkalmaz, amelyet általában csak a legnagyobb Jogosult Szolgáltatók, különösen pedig saját kiskereskedelmi szolgáltatója képes a leginkább kihasználni.

b)

Tekintettel arra, hogy az előző határozathoz képest tehát változást jelent, hogy a szolgáltatási piac határának módosulása következtében változott a kötelezettség által érintett szolgáltatások köre (analog és kis sáv szélességű [2 Mbit/s és ez alatti] digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződési szegmense), ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltatóknak az egyenlő elbánás követelményének csak a szabályozás által érintett szolgáltatási kör tekintetében kell megfelelnie. Ennek megfelelően **jelen határozatban érintettként már nem azonosított „2 Mbit/s-nál nagyobb sáv szélességű digitális bérelt**

vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piac tekintetében a Magyar Telekom jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását, és ebből következően – az Eht. 63. § (1) bekezdésének megfelelően – a Magyar Telekomot ezen a piacon terhelő valamennyi kötelezettség alkalmazását a határozat közlésnek napjával megszüntettem.

III.4.2.3. Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

a)

Az Eht. 108. §-a lehetővé teszi az Elnök számára költségalapúsággal és díjak ellenőrizhetőségével kapcsolatos kötelezettségek előírását az összekapcsolási vagy hozzáférési szolgáltatások tekintetében, amennyiben a piacelemzés a hatékony verseny hiányát tárta fel, és ennek következtében kötelezettségek híján az érintett szolgáltatók indokolatlanul magas díjakat vagy árprést alkalmazhatnak. Ez a szabályozási lehetőség a gyakorlatban különböző árszabályozási eszközök és költségelszámolási kötelezettségek alkalmazását jelenti.

A költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség a korábban vizsgált piactorzító magatartásformák közül megfelelően képes kezelni az árjellegű versenyproblémákat – árdiszkrimináció, túlzott árazás/keresztfinanszírozás, ragadozó/felfaló árazás.

Az NHH Tanácsa a DH-4018-3/2008. számú határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget. A DH-4018-3/2008. számú határozat kötelezte a Magyar Telekomot, hogy az analóg, valamint a 2 Mbit/s és ez alatti sáv szélességű digitális bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások díjait az ún. retail minus árszabályozás alapján alakítsa ki, ahol a Kötelezett által benyújtott számítások és adatok alapján a Tanács határozza meg a Kötelezett számára a hálózati szolgáltatás ellenértékének a kiskereskedelmi listaárhoz viszonyított minimális mértékét ("mínusz érték"). A Kötelezettnek ezen minimális mínusz érték figyelembe vételével kellett kialakítania a nagykereskedelmi szolgáltatások díját, ami azt jelenti, hogy a Kötelezett – az egyenlő elbánás elvének figyelembe vételével – magasabb mínusz értéket is alkalmazhatott a nagykereskedelmi díjak megállapítása során.

A költségalapúság kötelezettség tartalmának meghatározása során megvizsgáltam a retail minus árszabályozással kapcsolatos hatósági tapasztalatokat és a mínusz értéket meghatározó tényezők alakulását. Megállapítottam, hogy a szabályozott időszakban a Kötelezett által a legnagyobb társszolgáltatók felé alkalmazott nagykereskedelmi kedvezmények százalékos értéke magasabb volt, mint a kiskereskedelmi kedvezmények százalékos értéke. Az árazással kapcsolatos piaci tapasztalatok tehát azt mutatják, hogy a lehetséges árjellegű piactorzító magatartásformák közül a túlzó árazás előfordulása a vizsgált piacon nem valószínűsíthető. Ennek megfelelően megvizsgáltam, hogy a jelentős piaci erő, illetve az abból fakadó lehetséges piactorzító magatartásformák kezelése a piaci tapasztalatok tükrében elérhető-e egy, a korábbiaknál enyhébb kötelezés-készlet meghatározásával. Megállapítottam, hogy a lehetséges árjellegű piactorzító magatartásformák közül az árdiszkrimináció megelőzhető az átláthatóság, egyenlő elbánás

kötelezettségek megfelelő alkalmazásával, míg a túlzó árazás esetében a piaci tapasztalatok alapján a számviteli szétválasztás és a piaci árak adatszolgáltatáson keresztül megvalósuló folyamatos monitoringja elegendő lehet a piactorzító magatartásforma megelőzésére. Ennek megfelelően **jelen határozatban megszüntettem a közvetlen díjszabályozást**. Fontosnak tartom ugyanakkor hangsúlyozni, hogy az enyhébb, költségalapúságtól eltérő kötelezettségeken keresztül megvalósuló szabályozás nem jelenti azt, hogy a túlzó árazás, mint lehetséges piactorzító magatartásforma nem áll fenn a piacon. Ezért a szabályozási időszakban a Hatóság folyamatosan figyelemmel kíséri a kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piaci árak alakulását és amennyiben szükséges, felülvizsgálja a szabályozást akár rendkívüli piacelemzési eljárás keretében is.

Tekintettel azonban a Keretirányelv 16. cikkének 3. pontjára, valamint az Eht. 63. § (5) bekezdésére, megvizsgáltam, hogy indokolt-e a kötelezettség kivezetése során megfelelő felkészülési időt biztosító átmeneti időszak meghatározása.

Hangsúlyozandó, hogy jelen kötelezés keretében **az átmeneti idő alatt a Kötelezett Szolgáltatónak már nem kell a retail minus árszabályozáshoz szükséges adatokat és számításokat benyújtania. A kötelezettség tehát csak annyiban terheli a Kötelezett Szolgáltatót, hogy ezen időszak alatt továbbra is a határozat közlésekor érvényes és hatályos retail minus árakat kell alkalmaznia.**

Az átmeneti időszak elsődleges célja, hogy az érintett felek alkalmazkodni tudjanak a szabályozás nélküli piaci helyzethez. Abban az esetben ugyanis, ha a kötelezettség megszüntetése után a Kötelezett Szolgáltató megváltoztatná a nagykereskedelmi díjait, szükséges egy olyan átmeneti idő fenntartása a Jogosult Szolgáltatók szempontjából (is), amely idő alatt ehhez alkalmazkodni tudnak. Bár a piacon egyelőre nem tapasztalható áremelés a fentiekre tekintettel, így a kötelezettség megszüntetése nem érheti hátrányosan a jogosultakat.

Az Eht. 2011. augusztus 3. napját megelőzően hatályos rendelkezéseivel ellentétben a hatályos Eht. nem határoz meg az átmeneti idő vonatkozásában minimum, illetve maximum korlátokat, ezért az átmeneti időként olyan hat hónapos időtartamot határoztam meg, amely alatt a Jogosult Szolgáltatóknak elegendő felkészülési idejük lesz az esetleges díjváltozáshoz való igazodáshoz. Továbbá a hat hónapos átmeneti idő arra is elegendő lehet, hogy a Jogosult Szolgáltatók esetlegesen más szolgáltatókkal kössenek az adott szolgáltatás nyújtására vonatkozó szerződéseket.

Mivel azonban a lehetséges árjellegű piactorzító magatartásformák megvalósulása nem zárható ki teljes bizonyossággal, ezért ha a verseny szempontjából jelentős körülmény jut a Hatóság tudomására, akkor az Eht. 66. § (3) és (4) bekezdései szerinti rendkívüli piacelemzési eljárást fog lefolytatni.

b)

Jelen határozat megállapításai alapján az érintett szolgáltatási piac sáv szélesség határa módosul, érintett piac az analóg, és kis sáv szélességű – 2 Mbit/s és az alatti sáv szélességű –

digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense. Tekintettel arra, hogy a „Költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség a korábbi piacelemzési és kapcsolódó határozatok (DH-664-174/2005. és DH-4018-2/2008. számú határozatok, valamint a jelenleg hatályban lévő DH-12616-5/2008. számú retail minus határozat) alapján csak az analóg és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmensét érintette, a kötelezettség a 2 Mbit/s-nál nagyobb sáv szélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense szolgáltatásokra korábban sem vonatkozott, ezért a **„Költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség alkalmazásának megszüntetéséről 2 Mbit/s sáv szélesség feletti bérelt vonali végződtetési szegmens piac tekintetében külön nem kellett rendelkezni.**

III.4.2.4. Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek

a)

Az Eht. lehetőséget teremt az Elnök számára, hogy hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségeket írjon elő a jelentős piaci erejű szolgáltatók számára.

Ennek keretében az Elnök többek között hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását, továbbá az ehhez kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítását írhatja elő.

Ilyen kötelezettséget az Elnök különösen akkor írhat elő, ha a hozzáférés megtagadása, a korábbi hozzáférés visszavonása vagy hasonló hatással járó ésszerűtlen feltételek kikötése a Hatóság mérlegelése szerint megakadályozná a hatékony piaci verseny kialakulását az előfizetői szolgáltatások terén, és ebből eredően az előfizetők érdekeivel ellentétes eredményre vezetne.

A hozzáférési kötelezettség előírása során alapvető fontosságú annak megítélése, hogy az adott erőforrás nem, vagy csak nehezen duplikálható. Az analóg, 2 Mbit/s és ez alatti sáv szélességű digitális nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szolgáltatások esetén az új bérelt vonali infrastruktúra tekinthető olyan „erőforrás”-nak, amely nem, vagy csak nehezen duplikálható.

A kötelezettség a gyakorlatban az analóg, 2 Mbit/s és ez alatti sáv szélességű digitális nagykereskedelmi bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásának kötelezettségét jelenti, ott, ahol arra a jelentős piaci erejű szolgáltató műszakilag képes.

Az NHH Tanácsa a DH-4018-3/2008. számú határozattal lezárt második piacelemzés során is kirotta ezen kötelezettséget. A hozzáférés kötelezettségének fenntartása képes biztosítani, hogy a nagykereskedelmi szolgáltatás érdemben megvalósuljon, azaz a Jogosult Szolgáltató képes legyen összekapcsolódni a Kötelezett Szolgáltatóval és annak hálózatához hozzáférve ügyfeleit kiszolgálni.

Felmérve a feltárt piaci problémát, valamint a hozzáférési kötelezettség jellegét arra a következtetésre jutottam, hogy jelen esetben e kötelezettség további alkalmazása mindenképpen szükséges, mivel alapvetően ezáltal biztosítható a lehetséges versenykorlátozó magatartások közül elsőként említett, a nagykereskedelmi végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférés megtagadásának, valamint az indokolatlan előírások, követelmények kikötésének kezelése. Ilyen indokolatlan követelmény lehet pl. az, ha a kötelezett a jogosult számára teljesíthetetlen műszaki feltételekhez köti a hozzáférés megadását vagy az összekapcsolás megvalósítását.

A lehetséges piactorzító magatartásformák vizsgálata alapján tehát úgy értékeltem, hogy az analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense piacához tartozó szolgáltatások tényleges igénybevehetőségének érdekében indokolt és arányos a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség fenntartása a rendelkező részben foglaltak szerint.

Az előző határozathoz képest változást jelent, hogy műszaki okból történő elutasítás esetén a Kötelezett részletesen köteles indokolni a döntését. A részletes indokolási kötelezettség és a jogvita eljárás lehetősége hozzájárul a jogosultak érdekeinek fokozottabb érvényesüléséhez.

b)

Tekintettel arra, hogy az előző határozathoz képest jelentős változás, hogy a szolgáltatási piac határának módosulása következtében változott a hozzáférési kötelezettség által érintett szolgáltatások köre (analóg és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense), ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltatónak a hozzáférést csak a szabályozás által érintett szolgáltatási kör tekintetében kell biztosítania. Ennek megfelelően jelen határozatban érintettként már nem azonosított 2 Mbit/s sáv szélesség feletti digitális bérelt vonali végződtetési piac tekintetében a **Magyar Telekom jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását, és ebből következően – az Eht. 63. § (1) bekezdésének megfelelően – a Magyar Telekomot ezen a piacon terhelő valamennyi kötelezettségének alkalmazását a határozat közlésnek napjával megszüntettem.**

III.4.2.5. Számviteli szétválasztás

a)

A számviteli szétválasztási kötelezettség alapján a Hatóság többek között előírhatja a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára nagykereskedelmi árai átláthatóvá tételét, továbbá egyéb, az átlátható működéssel, egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettség ellenőrzéséhez szükséges adatok szolgáltatását.

A számviteli szétválasztás a vállalat egészét átfogó, zárt elszámolási rendszer, amely a vállalat teljes tevékenységét lefedi. A számviteli szétválasztási kötelezettség előírja a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy elkülönítetten kezelje a kiskereskedelmi és a

nagykereskedelmi tevékenységét. A számviteli szétválasztás olyan szabályozó eszköz, amely több célt szolgál. Biztosítja a szolgáltató gazdálkodásának szabályozói szempontból való átláthatóságát, azaz átláthatóvá teszi az egyes szolgáltatásokkal kapcsolatos költségeket, bevételeket, ráfordításokat, a keresztfinanszírozás és az árprés ellenőrzéséhez szükséges adatokat, a nagykereskedelmi díjak kialakításával kapcsolatos üzletági költséginformációkat. Mivel a Kötelezettnek tevékenységeit gazdaságilag önállóan működő üzletágakként kell a számviteli szétválasztás során kimutatni, biztosítható az egyenlő elbánás számviteli elve teljesülésének nyomon követése a nagykereskedelmi árak ismeretében és a transzferárak átláthatóvá tételével, cégen belül és cégen kívül nyújtott hasonló szolgáltatás ellenértékének vonatkozásában.

Mindezekből következően ennek a szabályozó eszköznek az alkalmazásával jelentősen befolyásolható az adott piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató piaci viselkedése, előírásával megelőzhetőek a piaci folyamatokra kedvezőtlen szolgáltatói magatartások. Ily módon ez a kötelezettség támogatja mind az átláthatósággal kapcsolatos kötelezettség, mind az egyenlő elbánás ellenőrzését.

A teljes átláthatóság és ellenőrizhetőség a leírtak alapján csak a számviteli szétválasztáson keresztül valósítható meg. Ezért szükségesnek tartottam a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettség ismételt kirovását.

Megítélésem szerint a kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet az analóg és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense elnevezésű piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltató esetében, mivel számviteli szétválasztási kimutatást a Kötelezett Szolgáltató eddig is készített, annak alkalmazásában gyakorlata van, a szükséges eszközök és módszerek rendelkezésére állnak, a további alkalmazás nem jelent érdemi többletterhet a Kötelezett Szolgáltató számára.

Az NHH Tanácsa a DH-4018-3/2008. sz. határozattal lezárt második piacelemzés során is kirotta ezen kötelezettséget, amelyet megalapozó tények azóta sem változtak lényegesen.

Megállapítottam tehát, hogy a számviteli szétválasztási kötelezettség elősegíti az árjellegű lehetséges versenytorzító magatartások (túlzó árazás/keresztfinanszírozás) kezelését, valamint az átláthatóság és az egyenlő elbánás kötelezettség ellenőrzését, ezért ennek a kötelezettségnek a 4. piacra vonatkozó HF/44-10/2011. sz. határozat II. számú melléklet szerinti fenntartása arányos és indokolt.

b)

Tekintettel arra, hogy 2 Mbit/s sáv szélesség feletti bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat nem azonosítottam az érintett piac részeként, ezért a számviteli szétválasztás kötelezettség értelemszerűen nem vonatkozhat az ezen az alpiacon megjelenő szolgáltatásokra. Ennek megfelelően **jelen határozatban érintettként már nem azonosított „2 Mbit/s-nál nagyobb sáv szélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piac tekintetében a Magyar Telekom**

jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását, és ebből következően – az Eht. 63. § (1) bekezdésének megfelelően – a Magyar Telekomot ezen a piacon terhelő valamennyi kötelezettség alkalmazását a határozat közlésnek napjával megszüntettem.

III.4.3. Arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása

Megvizsgáltam az érintett piacon érvényesülő jelentős piaci erő hatásait, azonosítottam a versenyproblémát, és az abból fakadó lehetséges piactorzító magatartásokat, értékeltem a rendelkezésre álló szabályozói eszközöket és kiválasztottam a feltárt versenyproblémának megfelelő (tehát indokolt) és azok súlyának megfelelő (tehát arányos) kötelezettségeket. A vizsgálat eredményeként az érintett piacon („analóg bérelt vonali és kis sávszélességű [2 Mbit/s és ez alatti] digitális bérelt vonali nagykereskedelmi szolgáltatások végződtetési szegmense”) jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra a következő kötelezettségeket határoztam meg a rendelkező részben foglaltak szerint:

- átláthatóság,
- egyenlő elbánás,
- hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség,
- számviteli szétválasztás.

Tekintettel arra, hogy a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piacot nem azonosítottam érintett piacként, nem határoztam meg jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, az eddig hatályban lévő

- átláthatóság,
- egyenlő elbánás,
- hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség,
- számviteli szétválasztás.

kötelezettség alkalmazását a 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szolgáltatások esetében a rendelkező részben meghatározott módon megszüntettem.

III.5. Jogutódlás esetén alkalmazandó szabályok

Jelen eljárás a Ket. hatálybalépését követően hivatalból került megindításra.

Az Eht. 23. §-a szerint a Hatóság a Ket. rendelkezéseit az Eht.-ban foglalt eltérésekkel alkalmazza. Az eljárás lefolytatásának jelentős részében csak a Ket. 16. §-a tartalmazott mind az eljárás során, mind a határozat jogerőre emelkedését követő jogutódlással kapcsolatos előírásokat. Bár az Eht. 2011. augusztus 3. napján hatályba lépett 26. §-a kifejezetten és a Ket.-től eltérően szabályozza a jogutódlást, azonban jelen határozat és eljárás sajátosságai okán indokoltnak láttam jelen határozat rendelkező részében részletesen és pontosan

rögzíteni a határozatban előírt, illetve módosított kötelezettségek kapcsán, a jogutódlás esetén a Kötelezett Szolgáltató(k), illetve jogutódja(ik) által alkalmazandó szabályokat.

A rendelkező rész II. pontjában foglalt szabályok előírására az alábbi ok miatt volt szükség:

- Bár az Eht. 26. § (2) bekezdése szerint a jogerős határozattal kötelezett ügyfél helyébe – amennyiben a kötelezettség célja és jogalapja a jogutóddal szemben is fennmarad – a Kötelezett Szolgáltató jogutódja lép, de az Eht. 62-65. §-a szerinti eljárás olyan speciális, általában kötelezettségek kiszabásával is együtt járó hatósági eljárás, amelyben a kötelezettségek jogutódlásáról célszerű speciálisan is rendelkezni.

A határozat rendelkező része – figyelemmel az eljárás és határozat általánostól eltérő, speciális jogi jellegére – külön szabályt tartalmaz egyetemes (általános) és az egyedi (ügyleti) jogutódlás esetére.

- Egyedi (ügyleti) jogutódlás esetén – figyelemmel az Eht. 26. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezésre – az ügyleti jogutódo(ka)t terheli a jogelőd jelentős piaci erejű szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, az azt kirovó határozatban meghatározott tartalommal. Az ügyleti jogutódlás esetén tehát a jogutód valamennyi – jelen határozatban kiszabott, Kötelezett Szolgáltatót terhelő – kötelezettséget a határozatban foglaltak szerinti tartalommal köteles továbbra is jogfolytonosan teljesíteni.
- Egyetemes (általános) jogutódlás eseteit a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) határozza meg. Tekintettel arra, hogy a felek magánjogi viszonyaiba történő beavatkozásra – így a Gt. szerinti jogutódlási formák (társasági formaváltás, egyesülés, szétválás) eseteinek külön vizsgálatára – hatáskörrel nem rendelkezem, ezért csak az Eht. 26. § (2) bekezdése által is szabályozott általános jogutódlás esetére általánosságban és csak a határozattal érintett kötelezettségekre vonatkozóan rendeztem a jogutódlás kérdését. Az Eht.-ban szabályozott, az Elnök által kiszabható kötelezettségek egyrészt önmagukban is változatos képet mutatnak aszerint, hogy azok miképpen terhelik a Kötelezett Szolgáltatókat, másrészt az Eht. hatálybalépését követően már az Elnök határozza meg a jelentős piaci erejű szolgáltatókat terhelő kötelezettségek pontos tartalmát, ezért az általános jogutódlás esetére előírt rendelkezés szerint a jelentős piaci erejű szolgáltatót jelen határozat alapján terhelő kötelezettség annak határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva fogja terhelni a jogutódlással létrejött szolgáltató(ka)t. Ebből következően mindig a jogutódlás konkrét esetében állapítható meg az, hogy a jogutódot miképpen terhelik a korábbi kötelezettségek, figyelembe véve azt, hogy az Eht. értelmében a Kötelezett Szolgáltató jogutódját csak akkor nem terhelik a jogelőddel szemben jogerős határozatban megállapított kötelezettségek, ha a kötelezettség célja és jogalapja a jogutóddal szemben már nem áll fenn.

B. fejezet

Együttműködés a Gazdasági Versenyhivatallal

A Gazdasági Versenyhivatal észrevételei a HF/1930-5/2011. számú piaci határozattervezethez.

A GVH a határozattervezettel egyetért, ahhoz részletes észrevételt nem kívánt tenni. A GVH észrevétele rögzíti, hogy a GVH Versenytanácsa a határozattervezetben meghatározottakhoz képest eltérő piacokat határozhat meg, a vállalkozások piaci helyzetét és gazdasági erőfölényét másképp is megítélheti az Európai Unió Bizottságának piacelemzésről és a jelentős piaci erő értékeléséről szóló iránymutatása alapján indokolt esetben. Az egységes jogalkalmazás érdekében ilyen esetekben a GVH jelezte, hogy konzultálni fog a Hatósággal.

A GVH észrevételében megfogalmazott álláspontját tudomásul veszem. A GVH észrevétele alapján a határozattervezeten nem változtattam.

C. fejezet

Egyeztetés az érdekeltekkel

Szolgáltatók és társadalmi szervezetek észrevételei a határozat tervezetéhez

Az alábbiakban a hozzászólók levelében kifejtett észrevételeket összefoglalva idézem, válaszaimmal együtt.

C/1

A Magyar Telekom Nyrt. észrevételei a HF/1930-5/2011. számú piaci határozattervezetehoz.

A Magyar Telekom egyetért a Hatóság azon megállapításával, hogy a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piacon szolgáltatási piacként azonosítható az „Analog bérelt vonali és kis sávszélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások piaca”, mely piacon a Magyar Telekom megítélése szerint a verseny élénkülése nem várható, és a Hatóság a közvetlen díjszabás megszüntetésével és a Magyar Telekom, mint jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára előírt kötelezettségek enyhítésével egyenlőbb feltételeket teremt a piaci szereplők között. A Magyar Telekom fokozott figyelmet fordít arra, hogy a „költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség megszüntetését követően se térjen el extrém mértékben a határozat közlésének napján érvényes és hatályos áráktól.

A Magyar Telekom egyetért a „2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense” elnevezésű piac érintettségének és a piacon a Magyar Telekom JPE státuszának, valamint a kirótt kötelezettségeknek a megszüntetésével, ennek ellenére a jelenlegi, az ÁSZF-ben meghatározott díjknál kedvezőbb kereskedelmi alapú díjazási struktúrát – a piacra vonatkozó kereskedelmi trendek folytatása esetén – változatlan formában kívánja alkalmazni. Álláspontja szerint a nevezett piacon a dereguláció hozzájárul ahhoz, hogy a szolgáltatók egyenlő versenykörülmények között nyújthassanak versenyképes nagysebességű adatátviteli szolgáltatásokat és a fokozatosan erősödő verseny révén a szabályozás célja önszabályozó mechanizmusok útján is elérhető.

A Magyar Telekom észrevételében megfogalmazott álláspontját tudomásul veszem. A Magyar Telekom észrevétele alapján a határozattervezeten nem változtattam.
--

D. fejezet

Notifikációs eljárás eredménye

Az Elnök az érdekeltekkel történő egyeztetést követően az Eht. 65. § (1) bekezdése valamint a 2002/21/EK. Irányelv 7. cikk (3) bekezdése alapján 2011. november 10-én bejelentette a tervezetet – annak részletes indokolásával együtt - az Európai Bizottságnak, a BEREC-nek és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak (a továbbiakban: Bejelentés).

A Bejelentés az alábbi dokumentumokat tartalmazta:

- a) kísérő levél és a 2008/850/EK ajánlásban előírt formájú notifikációs összefoglaló (Summary Notification Form) angol nyelven,
- b) az egyeztetés az érdekeltekkel keretében érkezett észrevételek alapján átdogozott határozattervezet magyar nyelven,
- c) a GVH határozat-tervezetre vonatkozó szakmai álláspontja magyar nyelven, és
- d) a szolgáltatók által adott észrevételek magyar nyelven.

Az Elnök a b) pontban foglalt dokumentum kapcsán azzal a kérelemmel fordult az Európai Bizottsághoz, hogy a dokumentum egyes részeit - szolgáltatói kérésre tekintettel – az Európai Bizottság bizalmas információként kezelje. Ennek megfelelően a dokumentumot az Elnök két – üzleti titkot tartalmazó, illetve nem tartalmazó – változatban küldte meg a Bizottság részére.

A Bejelentést az Európai Bizottság HU/2011/1269 számon 2011. november 10-én vette nyilvántartásba.

A Bejelentéssel kapcsolatban az Európai Bizottság 2011. november 22-én kiegészítő információk szolgáltatását kérte. A Bizottság részletesebb és aktuálisabb adatokat kért a piacmeghatározással, alpiacok elhatárolásával, szolgáltatók piaci részesedésével, továbbá kötelezettséggel kapcsolatos megállapítások alátámasztására.

Az NMHH a megjelölt határidőben (2011. november 25-én) elküldte válaszát, amelyben kifejtette és a 2010-es évre is vonatkozó részletes adatokkal bemutatta a tervezetben foglalt szabályozást alátámasztó információkat.

A Bejelentéssel indult eljárás lezárásaként az Európai Bizottság 2011. december 12-én kelt magyar nyelvű levelet küldött, amelyben az alábbi észrevételt tette.

A piacok javasolt elkülönítését indokló bizonyítékok elégtelensége

A Bizottságnak nincs elvi kifogása a bérelt vonalak végződtetési szakaszai nagykereskedelmi piacának kis és nagyobb sávszélességű alpiacokra való bontását illetően, azonban aggályát fejezi ki a tekintetben, hogy az NMHH nem szolgál olyan, megfelelő bizonyítékkal, amely hosszabb távra előretekintve indokolná a piacoknak a javaslat szerinti elkülönítését. Az

NMHH elemzésében használt adatok több mint két évvel ezelőtti állapotra vonatkoznak (a Bizottság itt lábjegyzetben jelzi, hogy az NMHH a Bizottság kiegészítést kérő levelére válaszul további átfogó adatokat bocsátott rendelkezésre a 2010-es évre vonatkozóan), és ezek az adatok is csupán a nagyobb szolgáltatók volumen- és bevételrészesedését bemutató összesített számadatok. A Bizottság rámutat például arra, hogy az NMHH az elemzésbe nem foglalt bele a szóban forgó piacra vonatkozó megfelelő helyettesítési vizsgálatból származó eredményeket, amelyekkel jobban alátámaszhatta volna a piacok javaslat szerinti elkülönítését.

A fentiek tükrében a Bizottság arra biztatja az NMHH-t, hogy végleges intézkedéseiben naprakészebb piaci adatokkal indokolja a bérelt vonalak végződtetési szakaszai nagykereskedelmi piacának kis és nagyobb sáv szélességű alpiacokra való bontására vonatkozó döntését. A Bizottság ezenkívül különösképpen arra kéri fel az NMHH-t, hogy a piacok elkülönítésére vonatkozó javaslatát megfelelő helyettesítési elemzéssel támassza alá.

Az NMHH köszöni a Bizottság észrevételét, és üdvözlöi a Bizottság azon álláspontját, miszerint elviekben nem emel kifogást a bérelt vonalak végződtetési szakaszai nagykereskedelmi piacának kis és nagyobb sáv szélességű alpiacokra való bontását illetően. A keretirányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében a Hatóság a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszi a Bizottság jelen észrevételében megfogalmazott, naprakészebb piaci adatok felhasználására vonatkozó kérését e döntés indokolására vonatkozóan.

Az NMHH a Bizottság kiegészítő információkat kérő levelére válaszul további átfogó adatokat bocsátott a Bizottság rendelkezésére a 2010-es évre, többek között a két alpiac különálló jellegére vonatkozó adatokat is. Adott válaszában a Hatóság ismertette a Bizottsággal adatszolgáltatási eljárási gyakorlatát, melyben kiemelte, hogy a 2010-es adatokra vonatkozó adatszolgáltatás eredményének ellenőrzése jelenleg folyamatban van, és az adott évre vonatkozó adatok tájékoztató jelleggel kerültek megadásra. A Bizottság rendelkezésére bocsátott 2010-es évre vonatkozó adatok a jelen piacelemzési eljárásban való felhasználásra nem volt mód, tekintettel arra, hogy a vonatkozó eljárási jogszabályi rendelkezések alapján az adatszolgáltatási eljárásnak minden esetben meg kell előznie a piacelemzési eljárást. A 2010-es évre vonatkozó adatok tehát az NMHH rendelkezésére állnak ugyan, azonban azok a következő piacelemzési kör alapjául szolgálnak. Az adatszolgáltatási eljárás során a célhoz kötöttség elve érvényesül, vagyis a meghatározott célra (jelen esetben a következő piacelemzési eljárás) bekért adatokat csak az adott eljárásban használhatóak fel, attól eltérően - tehát a korábbi, már folyamatban lévő piacelemzési eljárásban - nem.

Arra természetesen van mód, hogy ezen adatokat a piacelemzési eljárásban célhoz kötötten az NMHH az érintett szolgáltatóktól ismételtlen bekérje, azonban külön adatszolgáltatási eljárásban bekért 2010-es évre vonatkozó adatok előzetes vizsgálata alapján és a Kert. 7. §-ában foglalt költségtakarékosság és hatékonyság alapelveinek megfelelő érvényesülése érdekében az NMHH úgy mérlegelte, hogy a szolgáltatóknak jelen eljárásban kiküldendő azonos tárgyra vonatkozó adatszolgáltatás nem állna arányban az elérni kívánt céllal, azaz ezen adatok beszerzése és határozatba való beépítése a határozat érdemi megállapításain,

így a jelentős piaci erejű szolgáltatók körén és a megállapított vagy visszavont kötelezettségek körén és tartalmán nem változtatott volna.

A 2010-es évre vonatkozó adatok felülvizsgálatának lezárásával az NMHH a két szolgáltatási alpiacon zajló piaci folyamatokat kiemelt figyelemmel elemzi és értékeli, a 6 hónapos átmeneti időszak során szigorú monitoring alá vonja azokat.

A két szolgáltatási alpiac elkülönítésével kapcsolatosan az NMHH jelen határozatban a keresleti és kínálati helyettesítési vizsgálatok részeként kifejtette, hogy a szóban forgó nagykereskedelmi piac kapcsolódó kiskereskedelmi piaca a "Bérelt vonalak minimális készlete" elnevezésű piac (2003/311/EK ajánlás szerinti 7. számú piac). Ezen kapcsolat fontos eleme, hogy a nagykereskedelmi végződtetési szegmens szolgáltatások származékos keresletnek tekinthetők, azaz akkor merülnek fel, ha a kiskereskedelmi piacon kereslet jelentkezik. Ebből következik az áttételes hatás a kiskereskedelmi piacról a nagykereskedelmi piacokra (2 Mbit/s és alatti kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz nem reális 2 Mbit/s feletti nagykereskedelmi szolgáltatások igénybevétele), ami alátámasztja a két alpiac különálló jellegét.

Részletes SSNIP tesztet a Hatóság a nagykereskedelmi piacon nem tartott indokoltnak készíteni egyrészt amiatt, hogy (i) a teljes SSNIP teszt részletes piackutatásokon alapuló adatigénye nem állt volna arányban a vizsgálatból várható előnnyel, másrészt (ii) a Hatóság – az előbbieken túl – a Határozatban részletezett indokokat (piaci dinamika, eltérő piaci részesedések, alternatívok és inkumbensek eltérő jelenléte) elegendőnek ítélte meg a két alpiac különállásának alátámasztására.

A nagykereskedelmi helyettesítési vizsgálatok eredményeinek alátámasztása céljával a "Bérelt vonalak minimális készlete" elnevezésű kiskereskedelmi piac meghatározásának 2. körében (HU/2008/0737. ügyszámon nyilvántartásba vett határozatban) a Hatóság egy, a SSNIP teszt logikáját alkalmazó vizsgálattal megállapította, hogy az analóg és 2 Mbit/s alatti sáv szélességű kiskereskedelmi szolgáltatásoknak a 2 Mbit/s feletti sáv szélességű szolgáltatások nem helyettesítői. Ezt a vizsgálatot (rövidítve) megismételtük ugyanazon kiskereskedelmi piacra vonatkozó, jelen notifikációval egyidejűleg benyújtott piacelemzési határozatban (amely HU/2011/1270 ügyszámmal került nyilvántartásba). Az ebben elvégzett kiskereskedelmi piaci vizsgálatok a szolgáltatások esetében tapasztalható eltérő árszint, a bevételek, a naturália (vonalszám) és a piaci részesedések vizsgálata alapján az alacsony (2 Mbit/s és ez alatti) sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatásokat és az ennél magasabb sáv szélességű bérelt vonali szolgáltatásokat elkülönült szolgáltatási piachoz tartozóként azonosította.

A háromkritériumos vizsgálat eredményeit és a jelentős piaci erő értékelését alátámasztó bizonyítékok elégtelensége

A Bizottság ebben az esetben sem kíván elvi kifogást emelni a javaslatban bemutatott megközelítéssel szemben, ugyanakkor aggályosnak tartja az NMHH következtetéseit, miszerint (i) a nagyobb sáv szélességű piac esetében nincs szükség előzetes szabályozásra, és (ii) az MT jelentős piaci erővel bír a kis sáv szélességű szolgáltatások piacán. Az NMHH

következtetések alapját mindkét esetben jobbra 2008-as és 2009-es adatok képezik, emiatt az elemzés a Bizottság nézete szerint nem lehet eléggé előrettekintő, ami a gyorsan változó elektronikus hírközlési piacok esetében különösen fontos szempont. Továbbá az MT piaci részesedésének csökkenése, valamint az a tény, hogy az alternatív szolgáltatók piaci részesedése az elmúlt években tapasztalt jelentős növekedést követően jelenleg gyakorlatilag stagnál, ellentmondani látszik az NMHH által beazonosított, a kis sáv szélességű piacra való belépést akadályozó állítólagos strukturális korlátokkal és az MT esetében megállapított jelentős piaci erő meglétével.

A Bizottság arra biztatja az NMHH-t, hogy végleges intézkedéseiben naprakészebb piaci adatokkal indokolja azon következtetését, miszerint a nagyobb sáv szélességű piaci szegmens nem vonandó előzetes szabályozás alá, valamint azt, hogy a kis sáv szélességű szolgáltatások piacán az MT valóban jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozásnak tekinthető.

A Hatóság látja a szolgáltatási piacok elkülönítését megalapozó piaci folyamatok alakulását, valamint a JPE szolgáltató piaci részesedésének fokozatos csökkenését az érintettnek nyilvánított szolgáltatási alpiacon. A Hatóság ezen piaci tendenciákat értékelve jutott arra a következtetésre, hogy az eddig alkalmazott ex-ante szabályozási gyakorlat alapvető megváltoztatásával enyhítsen a szabályozási hatáson. Erre a Hatóság döntésének értelmében nem egy lépésben kerül sor, hanem a határozatban kijelölésre került egy 6 hónapos átmeneti időszak, melynek célja a piaci szereplők felkészülése a megváltozó szabályozási környezetre, illetve a piac erős szabályozói monitoringja.

Az NMHH a Bizottság kiegészítő információkat kérő levelére válaszul további, 2010-es évre vonatkozó, átfogó adatokat bocsátott rendelkezésre, többek között a MT jelentős piaci erejére vonatkozó adatokat is. Adott válaszában a Hatóság kiemelte, hogy a 2010-es adatokra vonatkozó adatszolgáltatás eredményének ellenőrzése jelenleg folyamatban van, és az adott évre vonatkozó adatok tájékoztató jelleggel kerültek megadásra. A Bizottság rendelkezésére bocsátott 2010-es évre vonatkozó adatok a jelen piacelemzési eljárásban való felhasználásra nem volt mód, tekintettel arra, hogy a vonatkozó eljárási jogszabályi rendelkezések alapján az adatszolgáltatási eljárásnak minden esetben meg kell előznie a piacelemzési eljárást. A 2010-es évre vonatkozó adatok tehát az NMHH rendelkezésére állnak ugyan, azonban azok a következő piacelemzési kör alapjául szolgálnak. Az adatszolgáltatási eljárás során a célhoz kötöttség elve érvényesül, vagyis a meghatározott célra (jelen esetben a következő piacelemzési eljárás) bekért adatokat csak az adott eljárásban használhatóak fel, attól eltérően - tehát a korábbi, már folyamatban lévő piacelemzési eljárásban - nem.

Arra természetesen van mód, hogy ezen adatokat a piacelemzési eljárásban célhoz kötötten az NMHH az érintett szolgáltatóktól ismételtlen bekérje, azonban külön adatszolgáltatási eljárásban bekért 2010-es évre vonatkozó adatok előzetes vizsgálata alapján és a Kert. 7. §-ában foglalt költségtakarékosság és hatékonyság alapelveinek megfelelő érvényesülése érdekében az NMHH úgy mérlegelte, hogy a szolgáltatóknak jelen eljárásban kiküldendő azonos tárgyra vonatkozó adatszolgáltatás nem állna arányban az elérni kívánt céllal, azaz ezen adatok beszerzése és határozatba való beépítése a határozat érdemi megállapításain,

így a jelentős piaci erejű szolgáltatók körén és a megállapított vagy visszavont kötelezettségek körén és tartalmán nem változtatott volna.

A 2010-es évre vonatkozó adatok felülvizsgálatának lezárásával az NMHH a két szolgáltatási alpiacon zajló piaci folyamatokat kiemelt figyelemmel elemzi és értékeli, szigorú monitoring alá vonja azokat.

A keretirányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében a Hatóság a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszi a többi nemzeti szabályozó hatóság és a Bizottság észrevételeit, ezért amennyiben a kijelölt átmeneti időszakban az NMHH szükségesnek ítéli azt meg, akár rendkívüli piacelemzési eljárás keretében felülvizsgálhatja a szabályozást.

Budapest, 2012. január „10.”

P.H.

Szalai Annamária
elnök sk.

Kapják:

- Címjegyzékben megjelölt szolgáltatók
- Irattár